

Kunnskap om Troms

Troms fylkeskommune
Romssa fylkkasuohkan
Tromssan fylkinkomuuni

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Det arktiske perspektivet.....	2
Sosial bærekraft	3
1. Folk i Troms.....	4
1.1 Befolkning og befolkningsendring.....	4
1.2 Folkehelse og tannhelse.....	6
1.3 Ung i Troms	8
1.4 Friluftsliv.....	9
1.5 Husholdninger og bolig	10
2. Kultur og idrett.....	11
2.1 Museer	12
2.2 Folkebibliotek.....	12
2.3 Kulturarv og landskap.....	12
2.4 Idrettsanlegg	12
3. Samisk og kvensk	14
3.1 Folketall og arbeidsplasser i samiske områder.....	14
3.2 Samisk språk.....	14
3.3 Samisk medvirkning.....	15
3.4 Samisk kultur	15
3.5 Kvensk	16
4. Demokrati og medvirkning	18
5. Arealbruk	19
5.1 Betydningen av arealbruk	19
5.2 Bebyggd areal og planreserve	19
5.3 Verneområder	19
5.4 Inngrepsfri natur	19

5.5 Sjøareal, kystzoneplaner	20
6. Kompetanse og arbeidskraft	22
6.1 Opplæring videregående skole, og gjennomføring	22
6.2 Befolkningens utdanningsnivå	22
6.3 Kompetansen bedriftene etterspør	23
6.4 Yrkesspesifikk etterspørsel etter arbeidskraft og arbeidsledighet	24
6.5 Sysselsetning	24
6.6 Utenforskap i arbeidslivet	25
6.7 Bo- og arbeidsmarkedsregioner	26
Klima og miljømessig bærekraft.....	28
7. Klima.....	29
7.1 Klimasårbarhet	30
7.2 Klimaendringer og klimaomstilling..	30
7.3 Naturrisiko.....	31
7.4 Vannforvaltning.....	32
Økonomisk bærekraft.....	34
8. Mobilitet og infrastruktur.....	35
8.1 Kollektivtransport og mobilitet	35
8.2 Trafikksikkerhet.....	36
8.3 Klima og miljøutfordringer innenfor mobilitet og infrastruktur.....	38
9. Kommunene i Troms	39
9.1 Kommuneøkonomi.....	39
9.2 Stedsutvikling	39
10. Næringsliv	41

10.1 Næringsstruktur	41
10.2 Sysselsatte i næringer.....	41
10.3 Privat næringsliv.....	42
10.4 Forskning og utvikling.....	43
10.5 Omstilling i næringslivet.....	44
11. Kraft.....	46
11.1 Fremtidig forbruk og kraftproduksjon	46
Totalberedskap.....	48
Naturhendelser og alvorlige hendelser ...	48
Søk og redning	49
Vedlegg	51
Folk i Troms	51
Kultur og idrett	54
Samisk og kvensk.....	56
Demokrati og medvirkning	57
Arealbruk	58
Kompetanse, innovasjon og arbeidskraft	58
Klima	66
Mobilitet og infrastruktur	68
Kommunene i Troms.....	68
Næringsliv	69

Innledning

Som regional samfunnsutvikler produserer fylkeskommunen et kunnskapsgrunnlag for Troms fylke. Kunnskapsgrunnlaget er deretter fundamentet for *regional planstrategi*—som styrer prioriteringen av fylkeskommunens ressurser, og gir strategisk retning for videre utforming av *regionale (handlings)planer*.

Dette kunnskapsgrunnlaget kartlegger, på et overordnet nivå, utviklingstrekk for Troms fylke. Kunnskapsgrunnlaget peker på utviklingstrekk som kan påvirke Troms i den grad at de må hensyntas. Dette er gjort i samarbeid med etatene internt i Troms fylkeskommune. Mer detaljerende statistikk og informasjon finnes i statistikkbanken på Troms fylkeskommunes hjemmeside.

Der det er rasjonelt, er analysen av Troms fylke delt inn i de fire regionene Nord-Troms, Tromsøregionen, Midt-Troms og Hålogaland. Denne inndelingen er motivert av regionenes interkommunale politiske

råd (IPR), og analysen tar utgangspunkt i inndelingene som var høsten 2023. Hålogalandsregionen består av Harstad, Kvæfjord, Tjeldsund, Ibestad, Gratangen og Lavangen. I tillegg er Nordlandskommunene Narvik og Evenes inkludert i denne regionen. Midt-Troms består av Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, og Senja. Tromsøregionen består av Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen og Storfjord. Nord-Troms består av Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænanen.

Flere utviklingstrekk er allerede synlige mens andre antas å komme lengre frem i tid. For å fortsatt utvikle fylket i en sosial, økonomisk og miljømessig retning, må Troms håndtere utfordringene og gripe mulighetene som følger utviklingstrekkene.

Det arktiske perspektivet

Troms er det eneste fylke i Norge som grenser til både Sverige og Finland, med en trefoldig bosetning av kvener, samer og nordmenn, kalt «de tre stammers møte». Befolkningsgruppene har historisk levd side om side på tvers av dagens landegrenser. Denne sammensetningen av kulturer preger fylket i dag. I tillegg bidrar globalisering og nyere tids innvandring til å forme kulturlandskapet i fylket.

Regjeringen har definert nordområdene som Norges viktigste strategiske ansvarsområde, der innenriks- og utenrikspolitikk møtes¹. Forhold innenfor blant annet klima, miljø, sikkerhet og beredskap overstiger landegrensene, og samarbeid er avgjørende for å løse felles utfordringer. I denne sammenhengen er Arktisk Råd et viktig mellomstatlig samarbeidsorgan innen forskning, forvaltning og bærekraftig utvikling i Arktis. I tillegg er EU en pådriver og premissleverandør for utviklingen i nord, gjennom lovgivning og finansiering. Fylkeskommunen deltar aktivt i internasjonale nettverk og organisasjoner, noe som gir mulighet til å påvirke rammevilkårene for utvikling.

Det nordiske samarbeidet har stått sterkt over mange tiår. Som følge av finsk og svensk medlemskap i NATO, forventes en styrking av det internasjonale samarbeidet i nord. Der de nordlige regionene i Finland, Sverige og Norge vil få en endret posisjon innen forsvars- og sikkerhetspolitikk.

De interregionale programmene til EU, deriblant Interreg Aurora og Northern Periphery and The Arctic, finansierer internasjonalt samarbeid innenfor en rekke tema, som innovasjon, grønn omstilling, kultur og utdanning. Norge bidrar også med en betydelig andel midler til deltakelse i 11 av EUs programmer, som gir offentlig, frivillig og privat sektor mulighet til samarbeid og finansering.

OECD-studien for de nordlige og spredt befolkede regionene, som er ventet ferdigstilt i 2025, vil belyse sammenhengen mellom globale endringer og utviklingen i Troms. Studien vil være et viktig kunnskapsgrunnlag for Troms og samhandlingen med naboregionene i Sverige og Finland.

Utviklingstrekk

- Troms er det arktiske senteret for politikkutforming og kunnskapsproduksjon.
- Som følge av svensk og finsk Natomedlemskap forventes en endring av Norges posisjon innen forsvar og sikkerhetspolitikk i nordområdene.
- Stort potensial for verdiskaping med utgangspunkt i vår geografiske beliggenhet og arktiske naturressurser.

Les mer på våre nettsider:

[Troms fylkeskommune](#)
[internasjonale samarbeid](#)

¹ [Regjeringen: Melding til stortinget \(2020–2021\). Mennesker, muligheter og norske interesser i nord](#)

Sosial bærekraft

Sosial bærekraft handler om at mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Sosialt bærekraftige samfunn preges av inkludering, medvirkning og stedsidentitet. Dette er forhold som bidrar til stabilitet og robuste samfunn.

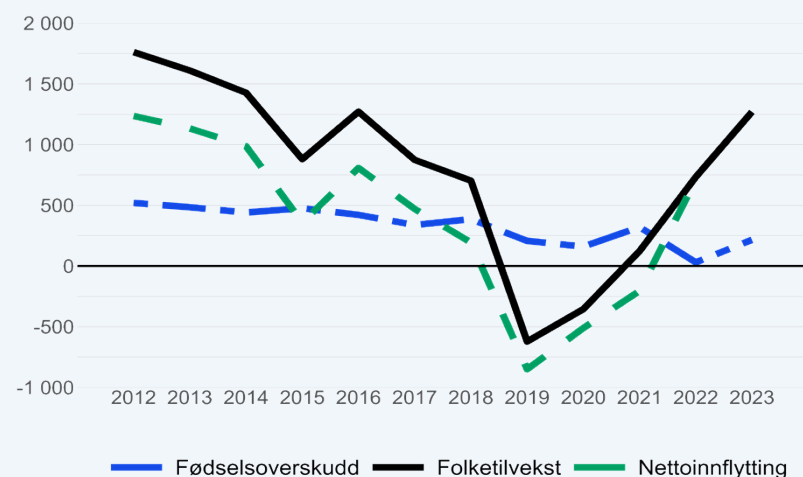

1. Folk i Troms

1.1 Befolkning og befolkningsendring

Den første januar 2024 hadde Troms fylke 169 610 innbyggere fordelt på 21 kommuner. Antall innbyggere varierer fra 78 745 i Tromsø til 986 i Lavangen.

Figur 1.1. Fødselstilskudd, folketilvekst og nettoflytting for Troms fylke fra 2012 til 2023

Kilde: SSB, tabell 06913 og Panda

De siste ti årene har Troms hatt en befolkningsøkning på 4,1 prosent. Til sammenligning var befolkningsøkningen i Norge på 8,6 % i samme

periode. Hovedårsakene til befolkningsøkningen er fødselsoverskudd og nettoinnflytting².

Figur 1.1 viser at det er fødselsoverskudd i fylket, men siden 2012 har overskuddet blitt stadig mindre. Nettoinnflyttingen har også vært fallende, men har tatt seg opp igjen fra 2019, grunnet pandemi og krig. Angående innenlands-flytting så har det vært en økende befolkningslekkasje, der lekkasjen er størst i aldersgruppen 25-39 år, og flere menn enn kvinner flytter ut av Troms. Det er da innvandring som gjør at nettoinnflyttingen i fylket har vært positiv i flesteparten av de siste årene.

Selv om fylket har hatt en befolkningsøkning er det ulik *befolkningsendring* innad i fylket. De siste ti årene har syv kommuner har hatt en befolkningsøkning og 14 kommuner har hatt en befolkningsreduksjon. Tendensen er at de største kommunene blir større mens de minste blir mindre. Tromsø vokst mest med 10,0 prosent, Harstad med 2,5 prosent, og Tjeldsund med 1,8 prosent. De kommunene med størst reduksjon i innbyggertallet er Kvæfjord med -8,4 prosent, Ibestad med -8,7 prosent og Kåfjord med -11,1 prosent.

Vi bruker *sårbarhetsindeksen*³ for å analysere kommunenes demografi. Av 21 kommuner i Troms, er det kvinneunderskudd i 18

² Nettoinnflytting er summen av netto innenlands-flytting og netto innvandring.

³ Sårbarhetsindeksen analyserer hvor sårbar en kommune er for

kommuner, for høy andel av eldre personer i 20 kommuner og fraflytting i 14 kommuner.

Innad fylket er tendensen at kvinner flytter fra distriktene og inn til byområder, mens generelt flytter flere menn ut av fylket. For Troms i 2022, var det første gang at aldersgruppen 0-15 år var mindre enn aldersgruppen over 66 år. I 2023 utgjør den yngste aldersgruppen 16,5 prosent mens den eldste utgjør 17,4 prosent av befolkningen⁴.

SSB sin befolkningsframskriving mot år 2050 viser at antall personer i fylket forventes å øke med 2,8 prosent. Denne veksten varierer blant aldersgruppene, hvor gruppen 16-19 år forventes å reduseres med -12 prosent. Samtidig forventes aldersgruppen 67+ å øke med 42,3 prosent (Tabell 1.1 i vedlegg).

For mer info se lenke:

[Folk i Troms](#)

Utviklingstrekk for befolkning og befolkningsendring

- Folketallet i Troms stiger.
- Fylket preges av sentralisering.
- 7 kommuner har hatt en befolkningsøkning mens 14 kommuner har hatt en befolkningsreduksjon.
- Folk i Troms flytter mer enn før. Kvinner flytter fra bygd til by, mens flere menn enn kvinner flytter ut av fylket.
- Troms fylke er avhengig av innvandring for å øke befolkningen.
- Befolkningen blir stadig eldre. I 2022 var aldersgruppen 66+ for første gang større enn aldersgruppen 0-15 år.

befolkningsnedgang. Indeksen analyserer fødselstall, dødstall, flyttebalanse, kjønnsbalanse og forholdet mellom andelen yngre og eldre personer i kommunene

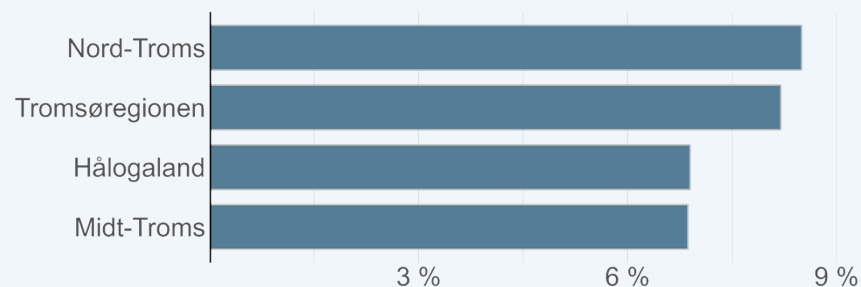
⁴ Til sammenligning var disse tallene henholdsvis 19 % 13,4 % i 2013.

1.2 Folkehelse og tannhelse

Folkehelse omhandler økonomiske, fysiske, psykiske og miljømessige faktorer som påvirker helsetilstanden⁵. Helsetilstanden er grunnleggende for å bidra og yte i hverdagen og samfunnet.

Inntekt kan påvirke helsa, og personer med lav inntekt har oftere dårligere helse. Basert på EUs definisjon⁶, er andelen husholdninger i vedvarende lavinntekt lavere i Troms enn i Norge, og i Troms har andelen gått ned fra 2017 til 2022 (Tabell 1.2). Men det er forskjeller innad i Troms. Figur 1.3 viser at andelen husholdninger med vedvarende lavinntekt er høyest i Nord-Troms, etterfulgt av Tromsøregionen, Hålogaland og Midt-Troms.

Figur 1.3 Andelen husholdninger i lavinntekt per 2022.

Kilde: Kommunehelsa

⁵ [Store norske leksikon: Folkehelse](#)

⁶ EU definerer vedvarende lavinntekt som inntekt under 50% og 60% av kommunal medianinntekt over en treårsperiode.

Fysiske faktorer som kan påvirke helsetilstanden er blant annet overvekt og fedme. For Norge i perioden 2014 til 2022 viser tall fra sesjon 1⁷ at andelen unge med fedme eller overvekt har ligget stabilt mellom 22-23 prosent. I samme periode har Troms ligget over landsgjennomsnittet der andelen unge med fedme eller overvekt var mellom 30-31 prosent (Tabell 1.3 i vedlegg).

Sykefravær sier også noe om folkehelsa. Fra 2020 til 2023 har sykefraværet i Norge og Troms økt, men Troms ligger mellom 1,3 og 1,4 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet. Dette indikerer at den generelle folkehelsa i Troms er dårligere enn generelt i Norge. Innad i Troms har Nord-Troms og Hålogaland høyest sykefravær, deretter kommer Tromsøregionen mens Midt-Troms har lavest sykefravær per 2023 (Tabell 1.4 i vedlegg).

Fra et folkehelseperspektiv må det undersøkes nærmere hvordan arbeidsmiljø, næringssammensetning, befolkningens helsetilstand eller andre faktorer kobles til forskjeller i sykefraværet. Folkehelse er et omfattende tema som ikke kan belyses i sin helhet i dette kunnskapsgrunnlaget. Det vises derfor til folkehelseoversikten for Troms 2024 som gir en større oversikt over helsetilstanden og positive og negative påvirkningsfaktorer.

Den norske tannhelsetjenesten består av offentlig sektor som yter tannhelsetjenester til deler av befolkningen. I hovedsak gjelder det offentlige tilbudet for personer under 18 år.

⁷ [Kommunehelsa: Statistikkbank](#)

SIC-indeksen forteller noe om tannhelsetilstanden ved å vise gjennomsnittlig antall tenner med hull for 12 åringer ⁸. For 12 åringene i hele Norge har antall tenner med hull økt, men per 2023 har 12 åringene i Troms færre hull enn resten av Norge (Tabell 1.5 i vedlegg).

For barn på 3, 5, og 12 år så er andelen med hull lavere i Troms enn i Norge. Mens for barn på 15 og 18 år så er andelen med hull høyere i Troms enn i Norge (Tabell 1.6 i vedlegg).

Utviklingstrekk for folkehelse og tannhelse

- Andelen husholdninger i vedvarende lavinntekt er lavere i Troms enn i Norge, og andelen i lavinntekt i Troms har gått ned.
- Sykefraværet er høyere i Troms enn i Norge.
- Andelen unge voksne med overvekt og fedme er høyere i Troms enn i Norge.
- I Troms har 12 åringene generelt bedre tannhelse enn 12 åringene på landsbasis.

Lenke til mer kunnskap:

[Lenke til folkehelse rapporten](#)

⁸ [Helsedirektoratet: Tannhelsetilstand og kariesforekomst blant 12-åringer](#)

1.3 Ung i Troms

Per første januar 2024 bor det 9 410 småbarn (0-5 år), 12 200 barn (6-12 år) og 14 059 ungdommer (13-19 år) i Troms⁹.

De fleste kommuner gjennomfører en Ungdata undersøkelse hvert tredje år på ungdomskolene; da er elevene normalt mellom 13-16 år gamle. Andelen unge som føler seg trygg i nærmiljøet om kvelden er høyere i Troms (89 %) enn generelt i Norge (85 %). Innad Troms er andelen trygge unge om kvelden høyest i Nord-Troms, etterfulgt av Tromsøregionen og de to resterende regionene (Tabell 1.7 i vedlegg).

Når det gjelder andelen ungdommer som er medlem i en organisasjon, klubb eller lag, så er Troms syv prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Her svarer 52 % av ungdommene i Troms at de er et medlem i en organisasjon, klubb eller lag. I både Midt-Troms (55 %) og Hålogaland (52 %) er over halvparten av ungdom medlemmer, mens i Nord-Troms (49 %) og Tromsøregionen (48 %) er under halvparten av ungdommene medlemmer.

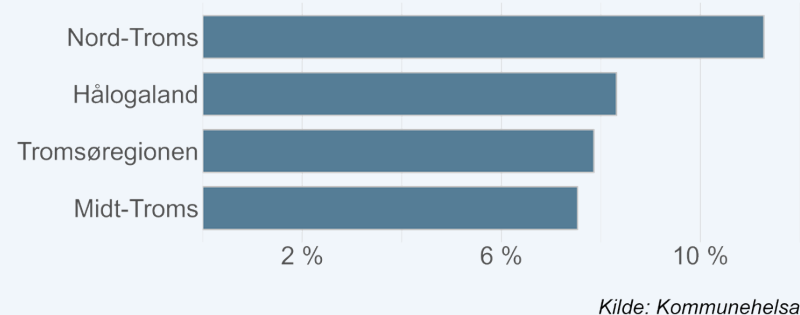
Andelen ungdommer som bruker minst tre timer foran en skjerm eller ser minst en time på serie eller film er høyere i Troms enn i Norge. Samtidig er andelen ungdommer i Troms som bruker minst en time på sosiale medier er likt med resten av Norge. Dette gjelder også alkoholinntak, der andelen ungdommer som drikker alkohol minst 1 gang i måneden er 6% i Troms og Norge (Tabell 1.8 i vedlegg).

⁹ SSB kildetabell 07459

Andelen barn og unge (0-17 år) som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt er lavere i Troms enn i Norge. Fra 2015-17 til 2018-20 har andelen barn og unge i lavinntekt økt i Troms, men har siden falt tilbake for året 2020-22 (Tabell 1.9 i vedlegg).

Figur 1.4 viser at det er flest unge i husholdninger med lavinntekt i Nord-Troms, etterfulgt av Hålogaland, tromsøregionen og Midt-Troms.

Figur 1.4 Andelen unge (0-17 år) i husholdninger med lavinntekt per 2022 for regionene i Troms.

Lenke til mer kunnskap:

[Ungdata Troms og Finnmark](#)

Utviklingstrekk for Unge i Troms

- Unge personer i Troms føler seg mer trygg i nærmiljøet enn ungdommer på landsbasis.
- Andelen unge personer i lavinntektshusholdninger er lavere i Troms enn i Norge.
- Unge personer i Troms bruker mer tid på skjerm, spill og sosiale medier sammenlignet med landsgjennomsnittet.
- Unge personer i Troms har lavere deltagelse i idrett og fritidsaktiviteter enn landsgjennomsnittet.

1.4 Friluftsliv

Friluftsliv er ferdsel, opphold og aktiviteter i naturen med rekreasjon som formål. Motivene for friluftsliv varierer, men knyttes til helse, naturopplevelser, ro og stillhet, restitusjon, fysiske og mentale utfordringer og sosialt samvær¹⁰.

Hvorvidt husholdningene har trygg tilgang til turområde, forteller noe om muligheten til å utøve friluftsliv. De kommunene i Troms der flest husholdninger har trygg tilgang¹¹ til turområder er Dyrøy (100 %) Gratangen (100 %) og Ibestad (99,7 %). På motsatt side av skalaen er Sørreisa (78,7 %), Harstad (76,5 %) og Tromsø (71,2 %).

Blant regionene er det flest husholdninger med trygg tilgang til turområder i Nord-Troms (95,4 %), etterfulgt av Midt-Troms (91,3 %), Tromsøregionen (90,4 %) og Hålogandsregionen (68,9 %)¹².

Høstingsbasert friluftsliv med jakt, fiske og sankning er en del av kulturen i Troms fylke. I tillegg til glede og helse, bidrar jakt og fiske til næringsliv og reiseliv. Fra 2013 til 2022 har antall registrerte jegere i Troms økt med 2,5 %, og er nå på 5 705 stk. Det er flest registrerte jegere innenfor småviltjakt, og jegerne i Troms utgjør 3,4 % av alle registrerte jegere i Norge.

¹⁰ [Store norske leksikon: Friluftsliv](#)

¹¹ SSBs kriterier for 'trygg tilgang' er å kunne ferdes langs stier, gang- og sykkelveier eller bilveier med lite trafikk og lav fartsgrense. Kriteriet for avstand til turområder er opp til 500 meter.

¹² [SSB: Sjekk hvordan nærmiljøet er i din kommune](#). Tall fra 2021

Utviklingstrekk friluftsliv

- Befolkningen i Troms har trygg tilgang til turområder.
- Antall registrerte jegere i Troms er 5 705 stk.

1.5 Husholdninger og bolig

Husholdningssammensetningen kan fortelle noe om etterspørreselen etter boligtyper. Fra 2013 til 2023 har antall aleneboere i Norge økt med 17 %, mens for Troms er økningen på 23%. Innad i Troms har økningen i antall aleneboere vært størst for Tromsøregionen etterfulgt av Hålogalandsregionen, mens for Midt-Troms og Nord-Troms er utviklingen tilnærmet flat (Figur 1.4 vedlegg).

Folks økonomi, investeringsvilje, preferanser og livsfaser påvirker også boligmarkedet. Totalt for fylket er det bygd flest boligblokker de siste ti årene, der Tromsøregionen står for 75 % av alle nye boligblokker. I Hålogaland og i Nord-Troms er det bygd flest eneboliger, mens i Midt-Troms har antall eneboliger gått ned (Tabell 1.10 i vedlegg). Det foreligger ikke en fullstendig kartlegging av behov eller av boligpolitiske planer for boligutvikling i Troms. Likevel, har flere kommuner arbeidet med boligutvikling og totaliteten av boligbehov de siste årene.

Det er fastsatt et mål om å redusere energiforbruket i hele Norges bygningsmasse med 10 TWh. innen 2030, sammenlignet med 2015

nivå. Disse reduksjonsmålene vil få betydning for boligeiere, gjennom effektivisering og omfordeling av energiforbruk til andre deler av samfunnet. Husholdningene står for hele 28 prosent av netto strømforbruk i Nord-Norge, og to tredjedeler av dette går til oppvarming. Det finnes om lag 260.000 boliger i Nord-Norge hvorav kun 22 prosent har en energiattest. For Troms alene er tallet 24 %¹³.

Utviklingstrekk husholdninger og bolig

- Andelen aleneboere har økt mer i Troms enn i Norge.
- Det bygges flest boligblokker i Tromsøregionen.
- I Hålogaland og Nord-Troms bygges det flest eneboliger.
- I Troms har 24% av boliger en energiattest.

¹³ [Kunnskapsbanken: Energiforbruket i boligene skal ned](#)

2. Kultur og idrett

Troms fylke har flere kulturarenaer og kulturelle møteplasser. Dette gjelder biblioteker, museer, kulturhus, festivaler, kulturskoler, fritidsklubber og idretts- og friluftslivsbygg. Tromsø er vertskommune for de regionale kunst- og kulturinstitusjonene Hålogaland teater, Arktisk filharmoni, Nordnorsk filmsenter og Hålogaland amatørteaterselskap (HATS). Landsdelsmusikerne i Nord-Norge har lokasjoner i Harstad og Målselv. Samtidig er Festspillene i Nord-Norge og Riddu Riddu arrangert i henholdsvis Harstad og Kåfjord. I tillegg finnes de nasjonale institusjonene som Nordnorsk kunstmuseum, kunstakademiet og musikkonservatoriet ved Norges Arktiske universitet.

Hvert år publiserer Telemarksforskning Norsk kulturindeks¹⁴, som beskriver kulturtilbudet og kulturbruken i et område.

I 2022 havnet det gamle fylket Troms og Finnmark på en fjerdeplass i kulturindeksen, av 10 mulige plasseringer. Til sammenligning har Troms og Finnmark siden 2017 havnet mellom 3. og 4.plass¹⁵.

Kommunenes innsats i kulturlivet måles via netto driftsutgifter. Samlet bruker kommunene i Troms 2,5 % av driftsutgiftene på kultur, noe som er mindre enn landsgjennomsnittet. Innbyggernes tilfredshet og opplevd mulighet til å delta i ulike kulturaktiviteter, har falt fra nest lavest tilfredshet i 2017 til lavest tilfredshet i 2021 blant innbyggerne i Norge.

I Troms ble det omsatt for 89,9 millioner kroner på kulturarrangement i 2022, der mesteparten ble omsatt på konserter. Det utgjør 536 kroner per innbygger, som er over middels av fylkene i indeksen. Konserter og annen scenekunst ble spesielt rammet av pandemien, og på landsbasis ble omsetningen redusert med 70 % fra 2019 til 2020. I 2022 var omsetningen tilbake på 2019-nivå, og Troms har omtrent samme stigende kurve som resten av landet. Siden 2015 har fylket hatt en nedgang i antall forestillinger og publikum i kategorien scenekunst.

Per 2022, er Harstad kommune øverst på kulturindeksen, etterfulgt av Tromsø, Kåfjord og Målselv. De fire nederste kommunene er Dyrøy, Lyngen, Balsfjord og Karlsøy (Tabell 2.1 i vedlegg).

Lenke til mer kunnskap:

[Telemarksforskning: Norsk kulturindeks](#)

¹⁴ Kulturindeksen er standardisert for å sammenligne kommuner og fylker med ulik størrelse.

¹⁵ [Telemarksforskning: Norsk kulturindeks](#), besøkt den 6.12.2023

2.1 Museer

Det er 3 sammenslåtte regionale museer i Troms: Sør-Troms museum, Midt-Troms museum og Nord-Troms museum som har avdelinger/besøks-steder i de fleste kommuner i fylket. Videre finner en Perspektivet museum, Polarmuseet og Norges arktiske universitetsmuseum i Tromsø, og Senter for nordlige folk og Várdobáiki som er to samiske institusjoner med museal virksomhet.

2.2 Folkebibliotek

Det er 21 folkebibliotek i Troms fylke, spredt i hver kommune. For kommunene er utfordringen å ha nok personalressurser, kompetanse og en forutsigbar økonomi til å utføre sitt samfunnsoppdrag på en kvalitetsmessig måte. Omtrent ¼ av kommunene i Troms har mindre enn én stilling til bibliotekjenesten.

Fra 2020 til 2022 har det vært en økning i antall besøk per innbygger¹⁶ i folkebibliotekene i Troms. Per 2022 er det Hålogaland som har flest besøk mens Nord-Troms har færrest besøk i folkebibliotekene (Tabell 2.2 i vedlegg).

2.3 Kulturarv og landskap

Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse, KULA, synliggjør hvordan bosettinger, næringer og ferdsel har preget landskapet. I Troms er det 15 landskapsområder i KULA registeret. Kulturminner og verdifulle kulturlandskap er under press og hvert år reduseres antall kulturminner fra både nyere og eldre tid.

¹⁶ Fra 1.9 til 2.4 per innbygger

2.4 Idrettsanlegg

Idrettsanlegg er møteplasser, utviklingsarenaer og skaper aktivitet hos folk. Spillemidler kan være avgjørende for å realisere og fornye idrettsanlegg. Dette gjelder friluftslivsanlegg, ordinære idrettsanlegg, og anlegg i nærmiljøet der barn og unge kan drive uorganisert fysisk aktivitet.

Fra 2017 til 2023 har antall søknader om spillemidler til idrettsanlegg gått noe ned. Samtidig har det tildelte beløpet økt. Vi ser også at gapet mellom søknadssum og tildelte midler har gått noe ned (Tabell 2.3 i vedlegg). I 2023 var det Tromsøregionen som ble tildelt mest spillemidler, etterfulgt av Midt-Troms, Hålogaland og Nord-Troms. Dette gjenspeiler også søknadssummen som ble etterspurt (Tabell 2.4 i vedlegg).

Lenke til mer kunnskap:

[Telemarksforskning: Norsk idrettsindeks](#)

Utviklingstrekk for kultur og idrett.

- Troms har et rikt og mangfoldig kulturliv.
- Tilgangen på kultur og fritidstilbudene varierer mellom kommunene.
- Samlet for kommunene brukes det mindre penger på kultur enn landsgjennomsnittet.
- Unges digitale medievaner er et kulturuttrykk som ikke fanges opp i dagens kulturstatistikker.
- Kommunenes arealplanlegging er viktig for å ivareta landskapsverdier.
- Antall søknader til spillemidler har falt, men tildelte spillemidler har økt.

3. Samisk og kvensk

3.1 Folketall og arbeidsplasser i samiske områder

I STN området (området for Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling) har det vært en nedgang i folketallet på -11 %¹⁷ for perioden 2000 til 2021. Til sammenligning økte folketallet i Norge med 16,4 % i samme periode. Telemarksforskning viser at Samisk område har hatt et fødselsunderskudd på -2,9 % og en negativ flyttebalanse på -1,9 % i perioden 2012 til 2021.

Det har også vært en reduksjon av arbeidsplasser i samiske områder på -10,2 % fra 2012 til 2021¹⁸. Fylkene der de samiske områdene er lokalisert, har også opplevd en reduksjon av arbeidsplasser, men reduksjonen er større i de samiske områdene. I tillegg viser Telemarksforskning at sysselsettingsandelen i samisk område er lavere enn landsgjennomsnittet og fylkene de er lokalisert i.

For å bevare samisk kultur er det viktig å opprettholde befolkningen i STN-området. Her blir Sametingets tilskuddsordninger avgjørende.

Lenke til mer kunnskap:

[Telemarksforskning: Regional analyse, samisk område](#)

¹⁷ SSB kildetabell 07520.

¹⁸ [Telemarksforskning: Regional analyse](#), figur 1.1.6. Relativ arbeidsplassvekst sammenligning.

3.2 Samisk språk

Troms tilhører det nordsamiske språkområdet, og kommunene Kåfjord, Lavangen og Tjeldsund er en del av forvaltningsområdet for samiske språk. Her er samisk og norsk likestilt, og alle har rett til å bli betjent på samisk ved henvendelser til offentlige etater. Endringer i sameloven kan medføre at flere kommuner blir en del av forvaltningsområdet.

Opplæring i samisk er viktig for å opprettholde samisk språkkompetanse i forvaltningsområdene. I perioden fra 2013-14 til 2022-23 har antall elever i Troms og Finnmark¹⁹ med samisk som førstespråk gått ned fra 217 til 201 stykk. Samtidig har antall elever med samisk som andrespråk økt fra 181 til 255 (Tabell 3.1 i vedlegg). I tillegg er det et systematisk frafall av elever fra samiskopplæringen fra 1. til 10.trinn i Troms²⁰. Videre viser riksrevisjonen at mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet²¹.

I Troms er det tre samiske barnehager og fire barnehager med samisk avdeling (Tabell 3.2 i vedlegg). Barnehager og skoler har rapportert utfordringer med å rekruttere ansatte med samisk språkkompetanse. Den fallende trenden av antall elever som velger samisk som førstespråk kan bety at rekrutteringen blir mer

¹⁹ Utdanningsdirektoratet har ikke splittet data for det gamle storfylket Troms og Finnmark.

²⁰ [Den samiske lekkasjen i grunnskolen 2021. Øystein A. Vangsnes](#)

²¹ [Riksrevisjonen: Rett til opplæring på samisk](#)

utfordrende i fremtiden. Denne utfordringen gjelder spesielt for Samisk område.

Siden det har vært en økning av elever som velger samisk som andrespråk, kan disse bli samisktalende på sikt.

3.3 Samisk medvirkning

Sametinget ble opprettet i 1989, og siden har Sametingets valgmanntall økt fra litt over 5000 til 23 488 personer i 2023²². Det er syv samiske valgkretser i Norge, og valgkretsene i Troms fylke er Nordre, Gáisi og Vesthavet. Fra 2013 til 2023 har økningen i disse valgkretsene vært mellom 53 % og 80 %. Den største økningen i antall og prosent, er i Nordre valgkrets, etterfulgt av Gáisi og Vesthavet (Tabell 3.3 i vedlegg). Valgmanntallet er av interesse for alle som forholder seg til samisk politikk eller forvaltning, og økningen gir Sametinget større legitimitet og politisk tyngde i samhandlingen med sentrale myndigheter og ved konsultasjoner.

Å vite antall manntallsførte er nyttig i utredninger og planverk for samiske tiltak på lokalnivå, for eksempel når en kartlegger behovet for samisklærere, samiskspråklige barnehage tilbud og samiskkompetanse i helsevesenet²³. Tromsø kommune (2069 stk.) har flest manntallsførte etterfulgt av Kåfjord (411 stk.) og Nordreisa (286 stk.), mens Kvæfjord (39 stk.), Dyrøy (16 stk.) og Ibestad (9 stk.) har færrest manntallsførte (Tabell 3.4 i vedlegg).

²² [Sametinget: Sametingets valgmanntall 1989-2023](#)

²³ [Sametingets valgmanntall](#)

3.4 Samisk kultur

I Troms har den samiske kulturens synlighet og vitalitet endret seg. Flere steder førte fornorskingspolitikken til at samisk språk ble borte, og gjort samisk kultur lite fremtredende eller usynlig i hverdagslivet.

På den andre siden, de siste 30-40 årene har vi sett en samisk revitalisering i områder som tidligere har vært preget av fornorskning. Samiske institusjoner som språk- og kultursentre og samiske festivaler har bidratt til å ivareta og videreutvikle samisk språk og kultur. Dette er møteplasser som bidrar til økt bevissthet og interesse for samisk kultur og identitet. Det er forskjeller i hvor denne revitaliseringen har skjedd i Troms. Mest synlig har revitaliseringen vært i Gáivuotna/Kåfjord, Tromsø og i markasamiske områder i Sør-Troms.

Sannhets- og forsoningskommisjonen understreket viktigheten av kunst- og kulturvirksomheters rolle i forsoningsarbeidet. Kommisjonen oppfordrer landets institusjoner til å bidra til å synliggjøre, ta vare på og formidle samisk kunst og kultur. Etterspørselen etter samarbeid er økende over hele landet, men samiske kulturaktører som kan bidra med kunnskap og kompetanse til institusjonene, hindres av økonomi og mangel på ressurser²⁴.

²⁴ [Kulturdirektoratet: rapport 2024-4](#)

Lenke til mer kunnskap:

[Samiske tall forteller](#)

[Kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge](#)

3.5 Kvensk

Kvener er etterkommere av kvensk/finsk ætt. Begrepet *kven* benyttes som offisiell gruppebetegnelse av forskningsmiljøer, norske myndigheter, minoritetspolitiske organisasjoner og i enkelte lokalsamfunn. Kvensk bosetting er dokumentert fra 1500-tallet i Nord-Norge. Kvensk innvandring kom i faser gjennom 1700-, 1800-tallet og starten av 1900-tallet. De kom fra Bottenviken, og bosatte seg langs kysten av Finnmark og Nord-Troms. Ved folketellingen i 1845 var det omkring 1000 kvener i Troms. I 1875 var tallet økt til 3500 og utgjorde 8% av innbyggerne i Troms. I enkelte bygder var prosentandelen høyere. Til sammenligning utgjorde kvenene 25 % av befolkningen i Finnmark i 1875.

Kvensk språk og kultur har også opplevd en revitalisering de senere år. I 1998 ble kvener/norskfinner anerkjent som nasjonal minoritet i henhold til Europarådets rammekonvensjon for beskyttelse av nasjonale minoriteter. Kvensk ble anerkjent som eget språk i 2005 og fra 2014 har 16. mars blitt markert som Kvenfolkets dag.

Det foreligger ingen offisiell statistikk over hvor mange som anser seg som kvener i dag. Kvensk er likestilt med finsk som undervisningsspråk i skolen.²⁵

Flere kvenske kunnskaps- og kulturinstitusjoner er etablert i Nord-Troms og Finnmark, som Kvensk Institutt i Porsanger, Halti kvenkultursenter og Kventeateret i Nordreisa og flerspråklig språksentre i Storfjord og Kvænangen.

²⁵ [Store norske leksikon: Kvener](#)

Utviklingstrekk samisk og kvensk

- Samisk kultur har blitt revitalisert i Troms.
- Befolkningsnedgangen i samiske områder er større enn i de fylkene de er en del av.
- Antall som velger samisk som førstespråk på videregående har falt.
- Antall som velger samisk som andrespråk på videregående har økt.
- Samisk språkkompetanse er etterspurt, men vanskelig å rekruttere.
- Det er etablert kvenske kunnskaps- og kulturinstitusjoner i Nord-Troms og Finnmark.
- Det er lite kunnskap om den kvenske kulturen i Norge.

4. Demokrati og medvirkning

Valgdeltagelsen i kommunestyre og fylkestingsvalget i Troms for 2023²⁶ er på samme nivå som deltagelsen generelt i Norge. Valgdeltagelsen øker med alderen og med utdanningsnivå (Tabell 4.1 i vedlegg).

For elever som enda ikke er myndig, skal skolevalget gi opplevelsen av å være en aktiv medborger i et demokrati, og gi en praktisk innføring i demokratigrunnlaget²⁷. I Troms har deltagelsen i skolevalget fra 2009 til 2023 hatt en slak nedadgående trend, selv om deltagelsen har tatt seg opp fra 2021 til 2023 (Tabell 4.2 i vedlegg).

Ungdomsmedvirkning er en viktig del av demokratiet, og ungdom har flere måter medvirke på. Blant annet er Troms fylkes ungdomsråd et rådgivende organ som har reell politisk medvirkning i saker som angår ungdom. Rådet har taletid ved åpning av fylkesting og de kan uttale seg og ta opp saker de engasjerer seg for. For å øke ungdommens samfunnsengasjement gjennomføres også et ungdommens fylkesting i Troms (UFT). Til UFT inviteres 2 delegater fra hvert av de kommunale ungdomsrådene. I tillegg til Troms fylkes ungdomsråd har ungdom medvirkning gjennom elevråd, og det er vedtatt opprettelse av et lærlingeråd.

Det at Norge er et demokratisk samfunn med høy tillit, er en viktig del av grunnmuren som bygger et motstandsdyktig samfunn²⁸. Samtidig er det ventet en økende grad av politisk polarisering i Norge

som kan svekke tilliten til det norske demokratiet²⁹. Demokratiet i Norge har et åpent informasjonsmiljø. Det gjør demokratiet utsatt for at fremmede staters og trusselsaktørers bruk av teknologi utvikler seg raskere enn Norges evne til å beskytte seg³⁰. Det er derfor behov for mer kunnskap om hvordan avanserte påvirkningsoperasjoner fungerer og hvordan effekten av dem kan reduseres³¹.

Utviklingstrekk for demokrati og medvirkning.

- Valgdeltagelsen i kommunestyre og fylkestingsvalg i Troms er på samme nivå som deltagelsen generelt i Norge.
- Valgdeltagelsen øker med alderen og med utdanningsnivå.
- Deltagelsen i skolevalget i Troms har en nedadgående trend.
- Det er ventet en økende grad av politisk polarisering.

²⁶ Siden SSB ikke har data for valgdeltagelse i Troms før 2023 så sammenligner vi med Norge

²⁷ [Utdanningsdirektoratet: Skolevalg 2023](#)

²⁸ [Norges offentlige utredninger 2023:17. Nå er det alvor](#), side 54

²⁹ [Kommunesektorens organisasjon: Demokratiet under press](#)

³⁰ [Nasjonal sikkerhetsmyndighet: Risiko 2024](#)

³¹ [FFI: Propaganda, desinformasjon og påvirkningsoperasjoner](#), besøkt 21.2.2024

5. Arealbruk

5.1 Betydningen av arealbruk

Landarealet i Troms er på ca. 26 000 km² som gir en befolkningstetthet på 7 personer per km².

En av utfordringene i Troms er at majoriteten av arealet er høytliggende og i skrått terreng og er derfor utsatt for natur-farer. For eksempel så utgjør arealet mellom kysten og 100 meter over havet 12 % av arealet i Troms. Samtidig er 94 % av dagens boligareal i denne sonen. Det er derfor knapphet på lavtliggende areal med slakt terreng som er trygt og mer økonomisk å utvikle.

5.2 Bebygd areal og planreserve

Arealregnskapet for Troms fylke viser at det er 668 000 dekar (668 km²) byggeområder i arealplaner. Av disse arealene så er drøyt 200 000 dekar bebygd. Det betyr at det er opparbeidet eller bebygd ca. 1,3 dekar per person.

I Troms er planreserven³² på ca. 80 km². Av disse er det planlagt 24 km² til boligformål, 16,6 km² til fritidsformål og 10 km² til næringsformål, mens resterende 29 km² er avsatt til andre formål.

Full realisering av planreserven vil bety nedbygging av ca. 5 km² dyrka mark, 6,4 km² myr og 43 km² skog. Denne nedbyggingen tilsvarer økte utslipp av klimagasser på 1,7 tonn CO₂-ekvivalenter over 20 år.

³² Planreserve er *netto utnyttbare arealer*

Planreserven tilsier at det er avsatt 10,4 dekar per innbygger. De 10,4 dekar er avsatt med hensyn til en gitt befolkningsvekst fram til 2050. Da enkeltkommuner mangler så er dataene noe underestimert.

5.3 Verneområder

Konvensjonen om biologisk mangfold er en global avtale om bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold. I 2022 ble det enighet om å bevare 30 % av arealene på land og i vann³³. I 2024 skal regjeringen legge fram en handlingsplan som konkretiserer hvordan dette målet skal nås.

Per i dag er 16 % av landområdene i Troms vernet, mot 18% nasjonalt. Kun 5 % av havområdene i fylket er beskyttet av vern.

De økosystemtypene som har lavest andel vern er blandingsskog (3,3 %), marine økosystemer (4,9 %) og løvskog (6,9 %). De økosystemtypene som har høyest andel vern er uklassifisert skog (21,3 %) bart fjell og stein (21,4 %) og varig snø og is (55,3 %). Ellers er andelen av vernet myr 16 % (Tabell 5.1 i vedlegg).

5.4 Inngrepsfri natur

Inngrepsfri natur er en arealbruksindikator som viser status og utviklingstrekk for større sammenhengende naturområder med urørt preg.

³³ [Regjeringen: Verdens land samlet om en naturavtale](#)

Inngrepsfri natur er definert ved fravær av tyngre tekniske inngrep som veg og kraftanlegg, alpinbakker. Områder som ligger 5 km eller mer fra slike inngrep betegnes som villmarkspregede områder. Gjennom 1900-tallet har inngrepsfri og villmarkspreget natur har blitt kraftig redusert og ca. 2/3 av det som gjenstår finnes nå i Nord-Norge. I Nord-Norge er ca. 25% av naturen villmarkspreget, mens i for resten av landet er tallet 5%. Etter Finnmark er Troms fylket med mest villmarkspreget natur og størst andel villmarkspreget natur. Nordreisa, Målselv og Bardu er blant de 15 kommunene i landet med de største områdene av villmarkspreget natur.

Fra 2013 til 2018 var hovedårsakene til reduksjonen av inngrepsfri natur bygging av veier og ulike typer energianlegg. Energianlegg omfatter anlegg for produksjon og transport av energi, slik som vannkraft, vindkraft og større kraftlinjer.

5.5 Sjøareal, kystsoneplaner

For kystkommunene i Troms er kystsoneplanlegging i sjø en avgjørende forutsetning for nærings- og samfunnsutvikling. I dag har mange kommuner en kystsoneplan som ikke er revidert på flere år. For kommunene skaper dette utfordringer ved at de ikke får avsatt arealer til havbruk som kan øke og skape ny næringsaktivitet i kystsonen. I Troms er plansituasjonen likevel relativt bra sammenlignet med andre fylker.

Kommunene Tromsø, Balsfjord og Karlsøy har nyreviderte kystsoneplaner, Senja kommunes kystsoneplan er vedtatt for to år siden mens kystsoneplan for Harstad kommune er tre år gammel. Gjennom interkommunalt samarbeid, er det igangsatt en revisjon av kystsoneplanene for kommunene Skjervøy, Nordreisa og Kvæningen som forventes ferdigstilt i 2024. Kvæfjord kommune er også i gang med revisjon. Utfordringen er at enkelte kommuner har kystsoneplaner som ikke har vært revidert på nærmere 10 år.

For planarbeidet er det spesielt utfordrende at det ikke foreligger en kartlegging av bunnforhold og økologisk status i kystsonen. Dermed mangler grunnlaget for å vurdere egnethet for forskjellig næringsutvikling i de ulike områdene.

Kun et mindre område i Nord-Troms er kartlagt som *pilotområde* for marine grunnkart. En større nasjonal satsing på *marine grunnkart* i kystsonen er etterlenget, for ny og mer kunnskapsbasert næringsutvikling på kysten. Foreløpig foreligger imidlertid ingen bevilgning fra Stortinget til dette.

Utviklingstrekk for arealbruk

- Folk i Troms bor fra fjæra og opp til 100 m.o.h. Dette høydelaget utgjør ca. 10 % av det totale arealet i Fylket
- Arealregnskapet for Troms at det er bebygd og opparbeidet minst 214 km². I tillegg er det avsatt minst 81 km² til fremtidig utbygging.
- Naturtypekartlegging må på plass for å kunne vurdere om verneområdene i Troms tar vare på et representativt utvalg natur.
- Troms er et av få fylker med store gjenværende områder med urørt natur, men områdene ble redusert mellom 2018 og 2023.
- Enkelte kommuner har ikke revidert kystsoneplanen på 10 år.

Lenke til mer kunnskap:

[Arealregnskap for Troms](#)

6. Kompetanse og arbeidskraft

Sikring av kompetanse og arbeidskraft er avgjørende for økonomisk vekst og utvikling. Gode kunnskapsmiljøer tiltrekker oftere investeringer og bidrar til å utvikle nye ideer og teknologier som kan styrke fylkets konkurransekraft.

I årene som kommer forventes betydelige endringer i kompetansebehovet, som følge av klima- og demografiutfordringer, samt utviklingen av ny teknologi. For å håndtere utfordringene i fremtiden trenger vi flere folk med rett kompetanse. Da er det nødvendig å forsterke kvaliteten og relevansen i utdanningene også ved å satse på forskning og innovasjon.

Innovasjon bidrar til nye måter å lede pedagogiske prosesser på, nye undervisningsmetoder, integrering av ny teknologi, utvikling av fleksible læringsmiljøer med mer. Satsingen forutsetter en samordning mellom utdanningsinstitusjonene og den lærings- og kunnskapsutvikling som skjer i samfunns- og arbeidsliv.

Færre yngre personer i arbeidsfør alder gir et strammere arbeidsmarked. Samtidig kan en økning i antall eldre som ikke arbeider gi økende utfordringer for helse- og omsorgssektoren. Dersom personintensive yrker (for eksempel helse og omsorgsykker) systematisk mangler arbeidskraft, må disse yrkene se utenfor egne fylkesgrenser, og landegrenser, for rekruttering.

6.1 Opplæring videregående skole, og gjennomføring

I Troms er det 13 fylkeskommunale og to private videregående skoler (Nordborg og Norges Toppidrettsgymnas).

Fra skoleåret 2015-16 og fram til 2022-23 har antall elever som velger studieforberedende sunket, mens antall elever som velger yrkesfag har økt. For skoleåret 2022-23 var andelen som valgte studiespesialisering 57,9 % mens resterende 42,1 % tok yrkesfag (Tabell 6.1 i vedlegg).

Andelen elever i Troms som fullfører videregående skole på normert tid har økt, men andelen som fullfører på normert tid, er lavere i Troms enn landsgjennomsnittet (Tabell 6.2.1 i vedlegg). Siden 2010 har fullføringsgraden på studieforberedende programmer ligget over yrkesfagene med mellom 28 og 33 prosentpoeng. I samme periode har andelen som sluttet underveis falt for begge studieretninger, men det er størst frafall blant yrkesfagene (Tabell 6.2 i vedlegg). Andelen elever som slutter underveis er høyere i Troms enn i Norge. Dette gjelder spesielt yrkesfag.

Ifølge fullføringsreformen er det for få som fullfører videregående opplæring, i tillegg er mange av de som fullfører, ikke tilstrekkelig forberedt for videre studier³⁴.

6.2 Befolkningens utdanningsnivå

Per 2022 har flesteparten grunnskole, videregående og fagskole som høyeste utdanningsnivå i Troms fylke (Tabell 6.3 i vedlegg). Dette

³⁴ [Utdanningsdirektoratet: Fullføringsreformen](#)

gjelder i hovedsak personer over 40 år, mens flesteparten under 40 år har universitetet som høyeste utdanningsnivå³⁵. Befolkningen i Troms har et høyere utdanningsnivå enn Nordland og Finnmark. Dette skyldes den store andelen med høyere utdanning i Tromsø.

6.3 Kompetansen bedriftene etterspør

NHOs kompetansebarometer³⁶ for året 2023 viser bedriftenes kompetansebehov etter utdanningsnivå i Arktis (Troms, Finnmark og Svalbard). Hele 88 % av bedriftene trenger folk med studiekompetanse og yrkesfaglig bakgrunn, 74% trenger folk med fagskoleutdanning, 41 % trenger kompetanse med studieforberedende programmer, mens 31 % trenger kompetanse med fullført grunnskoleutdanning.

Kompetansebarometeret viser også at 39 % av bedriftene etterspør fagområdene ingeniører og tekniske fag, og 37 % etterspør håndverksfag. Mens 15 % av bedriftene etterspør fagområdene samfunnsfag, juridiske fag, økonomi og administrative fag.

Utviklingstrekk for kompetanse

- Størstedelen av befolkningen i Troms har grunnskole, videregående skole eller fagskole som høyeste utdanningsnivå. Dette gjelder i hovedsak de over 40 år, mens flesteparten under 40 år har universitet som høyeste utdanningsnivå.
- Antall elever som fullfører yrkesfaglig utdanning og videregående opplæring på normert tid har økt, men det er fortsatt for mange som ikke fullfører.
- Etter videregående opplæring er mange ikke tilstrekkelig forberedt på videre studier.
- 88 % av bedrifter trenger folk med studiekompetanse og yrkesfaglig bakgrunn.

³⁵ Tall fra 2019 i SSB, tabell 08921

³⁶ [NHO: Nøkkeltall om næringslivet i Arktis](#)

6.4 Yrkesspesifikk etterspørsel etter arbeidskraft og arbeidsledighet

Ifølge NAV Troms er det knapphet på arbeidskraft med rett kompetanse. Det er størst etterspørsel etter sykepleiere og helsefagarbeidere etterfulgt av butikkmedarbeidere og andre helseyrker. I tillegg er lastebilsjåfører, kokker og grunnskolelærere etterspurt.

Fra september 2013 til september 2023 har ledige stillinger hos NAV Troms økt med over det dobbelte. (Tabell 6.4 og 6.5 i vedlegg). Av de siste utlyste stillingene er det mest etterspørsel etter arbeidskraft innenfor helse, pleie og omsorg (36,1 % av utlyste stillinger). Disse er etterfulgt av, reiseliv og transport (9,7 %), butikk- og salgsarbeid (7,5 %), serviceyrker og annet arbeid (7,4 %), industri (6,9 %) og undervisning (6,2 %) (Tabell 6.6 i vedlegg).

Behovet for arbeidskraft er sesongavhengig, og på sommeren er det flere arbeidssøkere enn arbeidsstillinger. Helse, pleie og omsorgsyrkene har alltid ledige stillinger, selv om det i noen måneder er flere arbeidssøkere enn ledige arbeidsstillinger. Årsakene til dette kan være; kompetansemangel blant arbeidssøkerne, at arbeidssøkere unngår disse yrkene, eller at det er en geografisk mismatch siden tallene er aggregert for hele fylket. Dette gjelder også undervisningsyrker i fylket (se Tabell 6.7 i vedlegg).

Etter åpningen av samfunnet, pga. Covid-pandemien, har arbeidsledigheten i Troms og Norge falt frem til september 2023.

Arbeidsledigheten er nå lav sammenlignet med tidligere perioder. Per Januar 2024 har Nord-Troms høyest ledighet, etterfulgt av Tromsøregionen, Midt-Troms og Sør-Troms³⁷.

6.5 Sysselsetning

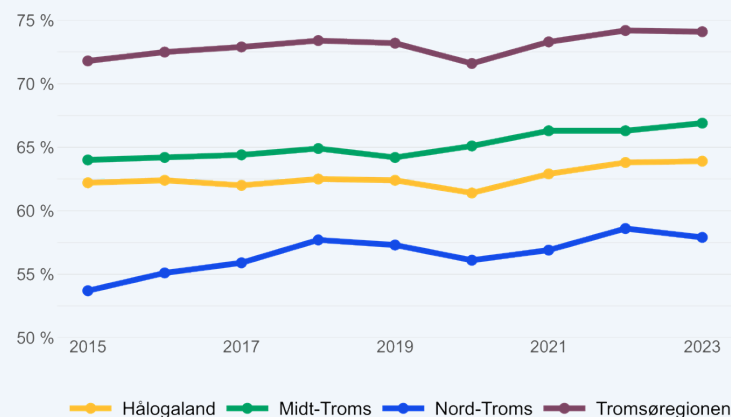
Fra 2015 til 2022 har antall *sysselsatte etter arbeidssted* i Troms økt. *Sysselsetting etter bosted* har også økt, med unntak av Nord-Troms, som har hatt en reduksjon i antall sysselsatte etter bosted (Tabell 6.8 og 6.9 i vedlegg).

Fra 2015 til 2022 har sysselsettingsgraden³⁸ steget i hele fylket. Figur 6.1 viser at Tromsøregionen har høyest sysselsettingsgrad etterfulgt av Midt-Troms, Hålogaland og Nord-Troms.

³⁷ NAV Troms og Finnmark inkluderte ikke tall for Narvik og Evenes. Sør-Troms regionen er da Hålogalandsregionen uten Narvik og Evenes. [NAV: Hovedtall om arbeidsmarkedet. Januar måned for Troms](#)

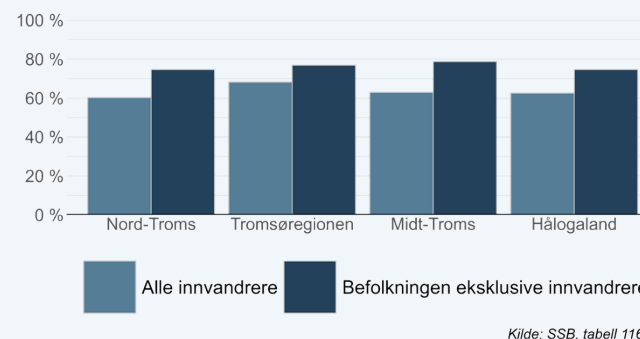
³⁸ Andel personer i arbeidsfør alder (15-74 år) som jobber.

Figur 6.1. Utvikling i sysselsetningsgrad for regionene i Troms.

Figur 6.2 sammenligner sysselsetningsgraden til innvandrere og befolkningen eks. innvandrere. Nord-Troms har lavest andel av sysselsatte innvandrere, mens Midt-Troms har størst forskjell mellom andelen sysselsatte innvandrere og befolkningen eks. innvandrere. Forskjellen i sysselsetningsgraden til innvandrere og befolkningen eks. innvandrere er minst for Tromsøregionen.

Figur 6.2. Sysselsetningsgrad (%) for innvandrere og befolkningen eks. innvandrere, år 2023.

Kilde: SSB, tabell 11607

6.6 Utenforskap i arbeidslivet

Utenforskap i arbeidslivet gjelder mennesker som verken er i utdanning, arbeid eller i et arbeidsmarkedstiltak (også kjent som NEET: not in employment, education or training)³⁹. I denne analysen ekskluderes de som mottar ytelser fra NAV⁴⁰, hvilket betyr at analysen fokuserer på en mer arbeidsfør gruppe mennesker i utenforskap.

Fra 2010 til 2022 har utenforskapet blant unge (15-29 år) og eldre (62-74 år) gått ned, mens for aldersgruppen 30-61 har utenforskapet økt i Troms.

³⁹ [SSB: Personer i utenforskap 2015–2020. Hvor lenge er de utenfor og hvordan påvirker det inntekten?](#)

Tabell 6.10. Antall NEET i Troms fylke i 2010 og 2022.
SSB kildetabell 13563.

Aldersgrupper	2010	2022
15-29 år	2 001	1 802
30-61 år	2 489	3 151
62-74 år	787	456
Sum	5 277	5 409

Selv om utenforskapet blant unge (15-29 år) har falt, er det systematiske forskjeller mellom innvandrere og befolkningen i denne aldersgruppen. Andelen unge i utenforskap er høyere blant innvandrere enn befolkningen eks. innvandrere. Midt-Troms har høyest andel av unge innvandrere i utenforskap, etterfulgt av Tromsøregionen, Hålogaland og Nord-Troms (Tabell 6.11 i vedlegg).

Unge i utenforskap kan gi utfordringer for dem det gjelder, men også for samfunnet. Terskelen for å tre ut av utenforskap kan øke over tid, mens samfunnet går glipp av mennesker som kan bidra til fellesskapet gjennom verdiskapning og skatteinntekter. Det er flere årsaker til utenforskap, mens for innvandrere kan språk og kulturforskjeller hindre deltagelse i arbeidslivet.

6.7 Bo- og arbeidsmarkedsregioner

En bo- og arbeidsmarkedsregion (BA-region) har felles markeder for arbeidskraft og arbeidsplasser, der innbyggerne ikke trenger å flytte eller bruke vesentlig tid på å reise for å arbeide⁴¹. Pendlerstrømmen forteller derfor noe om å arbeide utfor bo-kommunen.

I Troms er det kommunene Tromsø, Senja og Harstad som er de største BA-regionene, med tilhørende kommuner. Fra 2020 til 2023 har antall pendlere inn til BA-regionene Tromsø og Harstad gått ned, mens antall pendlere inn til BA-regionen Senja har gått opp (Tabell 6.12, 6.13 og 6.14 i vedlegg)

Flest personer pendler inn til Tromsø, Harstad, Senja og Målselv. Færrest personer pendler til Lyngen, Dyrøy, Kåfjord og Lavangen (Tabell 6.15 i vedlegg).

De kommunene folk pendler mest ut av er også Tromsø, Harstad, Senja og Sørreisa. De kommunene det pendler færrest ut av er Gratangen, Lavangen, Ibestad og Kvæangen.

Målt i antall pendlere så er det Nordreisa, Balsfjord, Tjeldsund og Sørreisa som har den største negative pendlerstrømmen (Netto pendling).

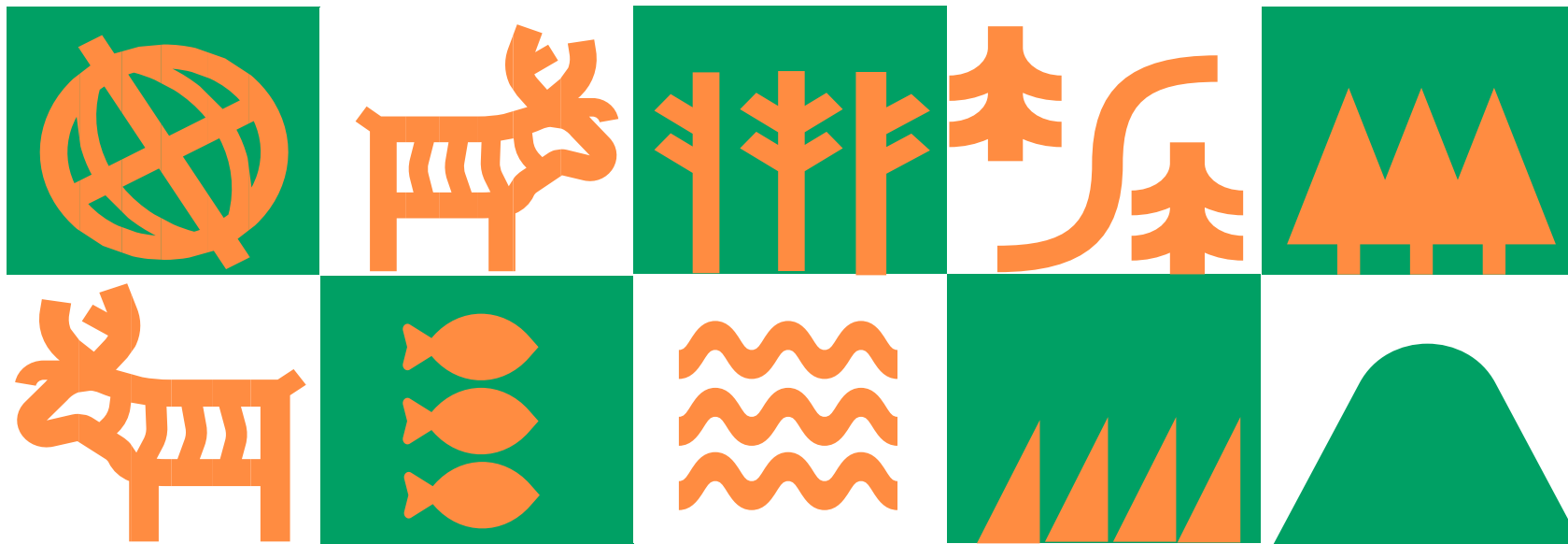
⁴¹ [Transportøkonomisk institutt: Inndeling i BA-regioner 2020.](#)

Utviklingstrekk for arbeidskraft.

- Det er knapphet på arbeidskraft med rett kompetanse i fylket.
- Arbeidsledigheten er lav.
- Sysselsettingsgraden har økt.
- Det er lavere sysselsettingsgrad blant innvandrere.
- Fra 2010 til 2022 har utenforskapet blant unge (15-29 år) og eldre (62-74 år) gått ned, mens utenforskapet har økt i aldersgruppen 30-61.
- Det er prosentvis høyere utenforskap blant unge innvandrere enn unge i befolkningen for øvrig.
- For BA-regionene Tromsø og Harstad har antall inn-pendlere gått ned, mens for BA-regionen Senja har antall inn-pendlere økt.

Klima og miljømessig bærekraft

Miljømessig bærekraft handler om å ivareta jordens ressurser for både nåværende og fremtidige generasjoner. Klimaendringene krever omstilling for samfunnet og for enkeltindividet.

7. Klima

Naturkrise og klimaendringer er to av våre tids største samfunnsutfordringer. Norges klimamål er å redusere klimagassutslipp med 50-55 prosent innen 2030, og en videre reduksjon med 90-95 prosent innen 2050, sammenliknet med 1990-nivå⁴².

Siden Miljødirektoratet mangler datagrunnlag for å produsere tidsserier før 2009 på kommunenivå, vet vi ikke hvor Troms står i målsetningen på en reduksjon på 50-55% innen 2030 og videre fremover mot 2050. Kommuner står dermed fritt til å sette det referanseåret som er mest hensiktsmessig i sitt arbeid⁴³. Data fra Miljødirektoratet for perioden 2009 til 2021 viser at utslippene i Troms fylke er redusert med 11%. I samme periode har Norge totalt redusert utslippene med 6,7 %⁴⁴. For øvrig rapporterer Miljødirektoratet på sine hjemmesider at Norge har redusert sine utslipp med 4,7 % fra 1990 til 2022.

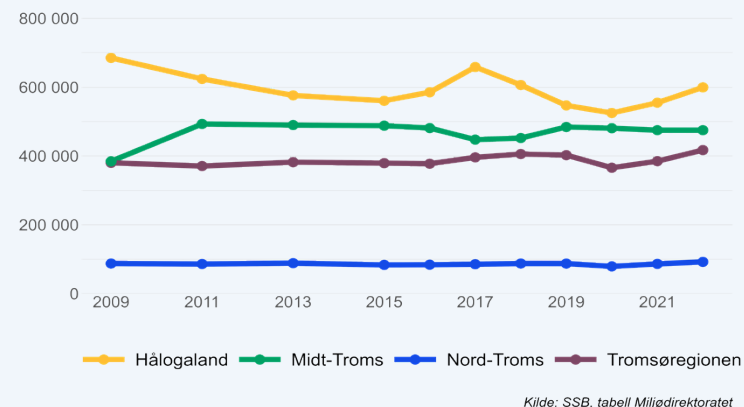
Figur 7.1 viser CO2 utslippene for perioden 2009 til 2022. I hele perioden er det Hålogalandsregionen som har hatt høyest CO2 utslipp, etterfulgt av Midt-Troms, Tromsøregionen og Nord-Troms. I samme periode har Hålogalandsregionen en reduksjon i utslippene, mens Midt-Troms har hatt en økning. Tromsøregionen og Nord-Troms har hatt et stabilt utslipp i denne perioden.

⁴² [Lovdata: Lov om klimamål](#)

⁴³ [Miljødirektoratet: Spørsmål og svar](#), besøkt 20.12.2023

⁴⁴ SSB kildetabell 13931

Figur 7.1. Utslipp i tonn CO2 ekvivalenter fra 2009 til 2022 for regionene. Kilde: miljødirektoratet.

Kommunene Senja, Tromsø og Harstad hadde høyest utslipp per 2021 (Tabell 7.1 i vedlegg). De kommunene med lavest utslipp er Sørreisa, Lavangen og Salangen. De tre sektorene som har høyest utslipp er sjøfart, industri og veitrafikk. De tre sektorene med minst utslipp er avfall og avløp, luftfart og oppvarming (Tabell 7.2 i vedlegg).

Samlet for Norge så er de største utslipps-sektorene Olje og gass, Industri og bergverk, og veitrafikk. De tre sektorene med minst utslipp er annen mobil forbrenning, energiforsyning og oppvarming (Tabell 7.3 i vedlegg).

Miljømessig bærekraft handler blant annet om å effektivisere samfunnets bruk av ressurser. Å effektivisere bruken av ressurser gir

mindre avfall da ressurser forbrukes mer før de kastes. For Norge og Troms, har husholdningsavfallet gått ned fra 2020 til 2022 (Tabell 7.4 i vedlegg). Husholdningene i Troms har systematisk mindre avfall enn landsgjennomsnittet i denne perioden. Innad Troms har Nord-Troms minst husholdningsavfall, etterfulgt av Midt-Troms, Tromsøregionen og Hålogaland.

7.1 Klimasårbarhet

Troms fylkeskommune er i gang med en regional plan for klimaomstilling, der det blant annet skal utarbeides en klimasårbarhetsanalyse for fylket. Formålet med analysen er å skaffe et kunnskapsgrunnlag om regionens klimasårbarhet, og hvordan sårbarheten vil variere med topografi, demografi, tjenesteproduksjon og samfunnsøkonomi. Sluttrapport vil foreligge oktober 2024.

7.2 Klimaendringer og klimaomstilling

Det er forventet at klimaendringene blir ulik i Norge. For eksempel er det estimert at havnivået vil stige med 60 cm i løpet av det 21. århundre⁴⁵. På grunn av ulik landheving er det forventet størst havnivåstigning på Sørlandet, Vestlandet, Lofoten og Finnmark⁴⁶. I et høyutslippsscenario forventes en økning på 30 cm for Tromsø og 40 cm for Honningsvåg. Det er også estimert mer nedbør som øker faren for overvann, flom og skred. Om sommeren blir arktiske områder

varmere, og noen regioner kan oppleve økt hyppighet av tørke - dette kan gi utfordringer for jordbruk som ikke tilpasser seg i disse regionene⁴⁷. Samtidig kan varmere klima gi positive effekter gjennom lengre vekstsesonger og arter som forflytter seg.

Oppvarmingen av havene og havforsurning er de største truslene for marint biomangfold⁴⁸. Forskningen er ikke entydig hva effektene kan bli på nordlige økosystemer, men arter som er avhengig av kalkskall vil få dårligere levevilkår, og noen fiskearter vil utvide leveområdene nordover⁴⁹.

Ifølge Klimaprofil Troms, er det sannsynlig at klimaendringene fører til flere episoder med kraftig nedbør, som også gir flere og større regnflommer. Dette øker også sannsynligheten for jord-, flom- og sørpeskred. I tillegg forventes det at havnivåstigningen vil øke stormflonivået⁵⁰.

Bedrifter i Nord-Norge og Troms må tilpasse seg en lavutslippssøkonomi og utøve klimatilpasning. I tillegg må kommunene tilpasse seg klimaendringer. Vestlandsforskning viser at kommunene i Troms (og Finnmark) er forventet å oppleve mer

⁴⁵ [Fiskeri- og kystdepartementet 2013: Klimastrategi for Fiskeri og kystdepartementet](#)

⁴⁶ [Kartverket: Framtidig havnivå langs Norskekysten](#)

⁴⁷ [Miljødirektoratet: Klimatilpasning i landbruket](#)

⁴⁸ [Norsk institutt for naturforskning: Klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet i Norge 2015](#)

⁴⁹ [Kunnskapsbanken: Klimarisiko i Nord-Norge](#)

⁵⁰ [Klimaprofil Troms](#)

klimaendringer enn ellers i Norge, samtidig er de nordligste kommunene minst tilpasset disse endringene⁵¹.

7.3 Naturrisiko

Naturrisikoutvalget definerer naturrisiko som *faren for negative konsekvenser for aktører og samfunn ved tap og forringelse av natur og naturmangfold*⁵².

I 2019 konkluderte FNs naturpanel at verdens naturmangfold er i krise fordi verdens samlede naturmangfold utraderes i et alarmerende tempo⁵³. Dette vil mest gi direkte konsekvenser for hvordan vi forvalter arealer. Fra 2018 til 2023 var det i Troms, Finnmark og Nordland størst reduksjon i villmarkspreget natur⁵⁴.

Angående truede arter utgjør Troms, sammen med Finnmark og nordlige Nordland, de dårligst kartlagte områdene i Norge. Miljødirektoratets oversikt over kartlagte områder viser at store deler av Troms fylke er mangelfullt eller svært mangelfullt. Unntakene er deler av Tromsø, Målselv, Storfjord, Kåfjord og Nordreisa kommune⁵⁵. Der kartleggingen er tilfredsstillende vet vi at

indre Troms er en såkalt hotspot for truede artsarter av karplanter, mens lavereliggende strøk i Troms Fylke er hotspot for truede insekter og edderkoppdyr⁵⁶. Siden kartleggingen er mangelfull, kan det være flere skjulte hotspots i fylket.

⁵¹ [Norsk senter for bærekraftig klimatilpasning: Klimarangering av norske kommuner](#)

⁵² [Norges offentlige utredninger 2024:2: I samspill med naturen](#), s.12

⁵³ [Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services](#)

⁵⁴ [Miljødirektoratet: Inngrepsfri natur](#)

⁵⁵ [Miljødirektoratet: Kart over områder med størst kartleggingsmangler](#)

⁵⁶ [Miljødirektoratet: Hotspots for truede arter i Norge](#), Side 8 og 11.

Utviklingstrekk for Klima.

- Troms må fortsatt omstilles for å bli et lavutslippssamfunn. Det krever samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå.
- Klimagassutslippene i Troms er redusert med 11 % fra 2009 til 2021. På grunn av manglende datagrunnlag vet vi ikke hvor fylket står i forhold til 2030 og 2050-målene, der 1990 er referansepunktet.
- Utslippene er størst innenfor industri, veitrafikk og sjøfart.
- Det forventes at klimaendringene blir sterkere i Troms enn andre steder i landet. Kommunene har iverksatt få tiltak for å tilpasse seg endringer.
- Oppvarming av havet og havforsurning er de største truslene for marint biomangfold.

7.4 Vannforvaltning

Det er seks vannområder i Troms fylke⁵⁷ (Harstad-Salangen, Bardu-Målselv, Senja, Nordreisa-Kvænen, Balsfjord – Karlsøy og Lyngen-

⁵⁷ [Vannportalen: Om Troms og Finnmark vannregion](#)

Skjervøy), og flere interesser knyttet til bruken av vannet; blant annet til næringsformål, fritid og rekreasjon.

Arbeidet i vannområdene ledes av vannområdekoordinatorene i et interkommunalt samarbeid. Mellom 80-90% av vannforekomstene i Troms har svært god eller god økologisk tilstand. Samtidig er mellom 7-16% av vannforekomstene karakterisert som moderat, dårlig eller svært dårlig⁵⁸. Området Harstad-Salangen har høyest andel av moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand, mens Balsfjord-Karlsøy har lavest andel av moderat, dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand. Samtidig nevnes det at kunnskapsgrunnlaget innad i vannområdene varierer mye, spesielt for områdene Nordreisa-Kvænen, Balsfjord-Karlsøy og Lyngen-Skjervøy.

Det som påvirker vannområdene varierer mellom områdene, men felles påvirkere for alle områdene er vannkraft, og fiskeri og akvakultur. Vannkraft endrer elver og vann, mens fiskeri og akvakultur har ført til forekomst av rømt fisk og lus. Jordbruk er en påvirkning for de tre sørligste vannområdene⁵⁹ som gjelder avrenning fra beite og eng. Forurensning fra langtransport er en påvirkning i området Senja og Bardu-Målselv. I tillegg er forurensning fra kysttransport en påvirkning for Senja og Balsfjord-Karlsøy områdene.

⁵⁸ [Vannportalen: Vannområder i Troms og Finnmark vannregion](#) besøkt 1.2.2024

⁵⁹ Dette gjelder områdene Harstad-Salangen, Senja og Bardu-Målselv.

Utviklingstrekk for vannforvaltning.

- Mellom 80-90% av vannforekomstene i Troms har svært god eller god økologisk tilstand.
- Kunnskapsgrunnlaget innad vannområdene varierer mye, spesielt for områdene Nordreisa-Kvænangen, Balsfjord-Karlsøy og Lyngen-Skjervøy.
- Vannkraft, fiskeri, akvakultur, jordbruk, langtransport og kysttransport påvirker vannområdene negativt.

Økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraftig handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn.

8. Mobilitet og infrastruktur

Troms fylke har 2 982 km fylkesveg, 612 km riksveg og 1 894 km med kommunal vei. Store deler av veinettet i Troms har lav standard og er ikke godt nok tilpasset næringstransporter, trafiksikkerhet og samfunnets forventninger til funksjonalitet. Det er estimert et investeringsetterslep på fylkesvegnettet til ca. 8 milliarder kroner (2019). For at fylket i fremtiden skal ha et funksjonelt vegnett prioriterer Troms vedlikehold, utbedringer og oppgraderinger på eksisterende vegnett framfor nye kostbare prosjekt⁶⁰. Regional Transportplan for Troms vektlegger at vedlikehold ikke erstatter investeringsbehovet. Det trengs en økt økonomisk ramme for å oppnå et forsvarlig nivå av samferdselsinfrastrukturen.

De største næringene i Nord-Norge er transportintensive, der det fraktes store volum varer og folk. Dette stiller krav til transport og kommunikasjonsinfrastruktur. For Midt-Troms er om lag 78 % av næringene transportintensive, Nord-Troms 77 %, Tromsø-regionen 58 %⁶¹. Tilgjengelige analyser har ikke tall for Hålogalandsregionen eller Sør-Troms. I Ofoten er 57 % av næringene transportintensive og 75 % i Lofoten og Vesterålen. Til sammenligning er omkring 50% av næringene i Sør-Norge transportintensive⁶². Målt i verdier som selges er det sjømatnæringene som frakter mest i Nord-Norge. Målt i volum er det kraftintensiv industri som er størst, sett bort fra

massevarer og avfall (Nord-Norge). Transporten skjer hovedsakelig på sjø og med lastebil.

Forsvaret trenger en tilfredsstillende veginfrastruktur for gjennomføring av sine planverk under øvelser og krig. Gjennomføring av militære øvelser og frakt av utstyr skjer i stor grad på eller ved riks- og fylkesveier.

Ellers er det tre flyplasser for sivil rutetrafikk i fylket, Bardufoss lufthavn, Sørkjosen lufthavn og Tromsø lufthavn. I tillegg ligger Harstad/Narvik, Evenes lufthavn på fylkesgrensen mellom Troms og Nordland.

8.1 Kollektivtransport og mobilitet

I overgangen til lav- og nullutslippssamfunnet er et kollektivtilbud med god regularitet og frekvens et virkemiddel for å redusere personbiltrafikk. Tilbud om kollektivtransport er viktig for barn og unge, og fylkeskommunen arbeider kontinuerlig med å finne gode løsninger som opprettholder et akseptabelt tilbud med hensyn på geografi og korrespondanse, kapasitet og frekvens⁶³.

I 2022 var det rekordmange kollektivreiser i Troms med hele 17 104 511 reisende (passasjerer + personbilenheter). Sammenlignet med 2021, økte antall reisende med 24 % for busser, 28% for hurtigbåter, 10% for ferger og 8% for personbilenheter på ferger⁶⁴.

⁶⁰ Regional transportplan for Troms 2022-2033, side 21

⁶¹ Det mangler data for kommunene i Hålogalandsregionen

⁶² [Kunnskapsbanken: Konjunkturbarometer Nord-Norge](#)

⁶³ Regional transportplan for Troms 2022-2033, kapittel 5.2 Kollektivtransport og mobilitet.

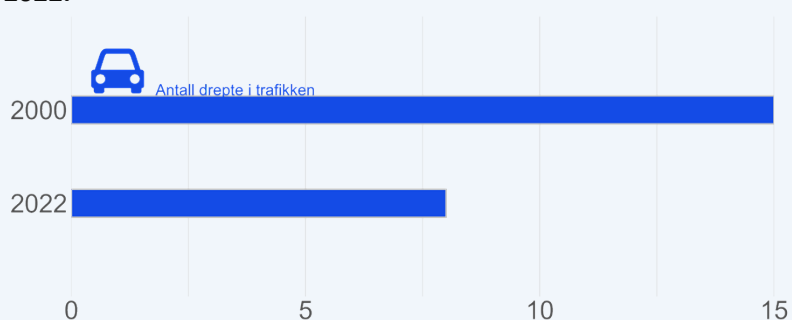
⁶⁴ Kollektivtrafikken i Troms, Hovedtrekk og nøkkeltall 2022, side 4

Samtidig er økte kostnader en utfordring i kollektivsektoren, og utfordrer det samlede tilbudet. En annen utfordring er elektrifisering, som forutsetter at nytt materiell må tas inn som en betingelse i kontrakter, samt tilgang på el-kraft. Elektrifisering av samband må avveies mot miljømessig gevinst. Uten økt statlig bidrag må en utsettelse av elektrifiseringen vurderes⁶⁵.

8.2 Trafikksikkerhet

Det arbeides systematisk og forebyggende med trafikksikkerhet på eksisterende vegnett og ved nyinvesteringer for å støtte nasjonale målsettinger om null-visjonen som er null hardt skadde og drepte i trafikken. Figur 8.1 viser at antall drepte i Troms-trafikken fra 2000 til 2022 har halvert seg, mens Figur 8.2 viser at antall skadde er redusert med omtrent 70% for samme periode.

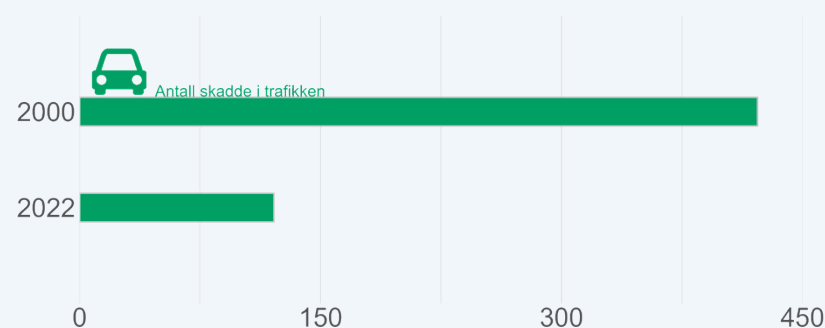
Figur 8.1. Antall drepte i trafikken i Troms fylke for årene 2000 og 2022.

Kilde: SSB, tabell 12044

⁶⁵ Regional transportplan for Troms 2022-2033, side 67.

Figur 8.2. Antall skadde i trafikken i Troms fylke for årene 2000 og 2022.

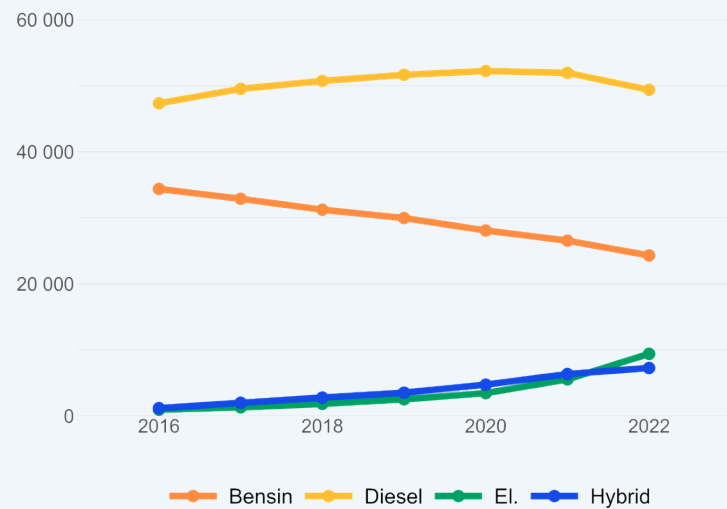
Kilde: SSB, tabell 12044

Figur 8.1 viser at bilparken i Troms endret seg fra 2016 til 2022, hvor antall registrerte bensinbiler er redusert, mens antall el-biler og hybridbiler har økt. Antall dieslbiler økte fram til 2021 for deretter å gå tilbake til 2017 nivå. Flere hybrid og el-biler betyr også nyere biler, som kan øke trafikksikkerheten fremover.

De kommunene som er *Trafikksikker* i Troms er Harstad, Kåfjord, Målselv, Skjervøy, Storfjord, Sørreisa, Tjeldsund og Balsfjord⁶⁶. For barn og unge betyr det at trafikksikkerhetsopplæring er integrert i skolenes og barnehagenes årsplaner, og at det er skriftlige retningslinjer for turer i regi av skoler og barnehager.

⁶⁶ [Trygg trafikk](#), besøkt den 20.10.2023

Figur 8.1. Utvikling i registrerte personbiler etter type drivstoff.

Kilde: SSB, 11823

8.3 Klima og miljøutfordringer innenfor mobilitet og infrastruktur

Ifølge Norsk klimaservicesenter vil klimaendringer i Troms bety økt hyppighet av kraftig nedbør med snø og regn, flere og større regnflommer, og økt stormflonivå. Dette kan føre til mer erosjon og kan forårsake skred. I fremtidig planlegging må fylkeskommunen ta hensyn til dette. Flomveier må tåle mer vann, og overvannsanlegg må ha hyppigere vedlikehold og andre tiltak. Endret nedbørsmønster vil spesielt påvirke eldre fylkesveger med infrastruktur som er bygd uten tilpasning til klimaendring.

Troms mangler tilrettelagt infrastruktur for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger for kollektivtransport og godstransport på veg og sjø. Situasjonen krever grep for å få tiltak som bremser klimagassutslipp og klimaendringer.

Fra 2020 til 2023 har det vært en økning i CO₂-utslipp for busser og ferger i Troms (Figur 9.2 i vedlegg). På grunn av høye kostnader på biodiesel, gikk bussene tilbake til bruk av fossil diesel som igjen økte CO₂ utslippet. Økningen i CO₂ utslipp for fergene skyldes en utvidelse av fergetilbudet (fra sommerrute til helårsrute), og nye ferger med større lastekapasitet som gir mer utslipp. Samtidig har Lyngensambandet blitt elektrifisert.

Utviklingstrekk for mobilitet og infrastruktur.

- Det trengs en økt økonomisk ramme for å få samferdselsinfrastrukturen opp på et forsvarlig nivå.
- I 2022 var det rekordmange kollektivreiser i Troms.
- Økte kostnader er en utfordring i kollektivsektoren, og utfordrer det samlede tilbudet.
- Elektrifisering av samband må avveies mot miljømessig gevinst.
- Fra år 2000 til 2022 har antall døde i Troms-trafikken halvert seg, mens antall skadde er redusert med omtrent 70%.
- Fra 2020 til 2022 har det vært en økning i CO₂-utslipp for busser og ferger i Troms.

9. Kommunene i Troms

9.1 Kommuneøkonomi

Kommuneøkonomien er viktig for å opprettholde kommunale tjenester og infrastruktur. Andelen netto driftsresultat av brutto inntektene er et mål på kommunens økonomiske handlingsfrihet. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi anbefaler at denne andelen utgjør 1,75 % over tid. I 2022 hadde 16 av 21 kommuner i Troms et driftsresultat som var høyere enn 1,75 %, der gjennomsnittet for kommunene var 4 %. Felles for alle kommunene var at Helse- og omsorg var den største utgiftsposten. Den varierte mellom 40-60 % av netto driftsutgifter.

Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK), registrerer kommuner og fylkeskommuner som har økonomisk ubalanse eller har problemer med å oppfylle sine økonomiske forpliktelser. Kommuner og fylkeskommuner som havner i registret må fastsette en tiltaksplan for å oppnå økonomisk balanse igjen. Per januar 2024 er Lavangen og Tjeldsund fra Troms fylke i registret (Tabell 9.1 i vedlegg)⁶⁷. De siste ti årene har 15 av 21 kommuner i Troms stått i registret, og flere av kommunene var registrert flere ganger⁶⁸.

9.2 Stedsutvikling

Troms opplever en økende sentralisering. I 2023 bor 73 av 100 personer i Troms i tett bebygde strøk, for 20 år siden var tallet 65 av 100. Et aktivt

samfunnsutviklingsarbeid er fortsatt viktig i alle deler av fylket, og må tilpasses lokale forhold og variasjonen i utfordringene.

Bo- og arbeidsmarkedsregioner har vært mye brukt i planleggingssammenheng, men relativt spredt bosetning og lange avstander i Troms, gjør det i ulike sammenhenger mer hensiktsmessig med en regioninndeling i forhold til servicefunksjoner heller enn arbeidsmarkedsfunksjoner.

Det som er viktig for kommunenes attraktivitet og konkurransekraft er levende lokalsamfunn med varierte tilbud av handel, tjenester, møteplasser og kultur- og fritidsaktiviteter. En tydelig sentrumsgrense med handel, boliger, arbeidsplasser, kulturtilbud og andre publikumsrettede funksjoner støtter utviklingen av kompakte byer og tettsteder med korte avstander. Utfordringer som avfallshåndtering, klimagassutslipp og beredskap er lettere å håndtere ved kollektive løsninger.

⁶⁷ Totalt i Norge var det registrert 15 kommuner i ROBEK per 23.1.2024.

⁶⁸ [Regjeringen: Kommuner som er oppført i ROBEK](#)

Utviklingstrekk for kommunene i Troms.

- 16 av 21 kommuner hadde økonomisk handlefrihet i 2022.
- Felles for alle kommuner er at helse og omsorg er den største utgiftsposten.
- De siste 10 årene har 15 av kommunene i Troms vært på ROBEK-lista.
- Sentraliseringen krever et aktivt samfunnsutviklingsarbeid tilpasset lokale forhold.

10. Næringsliv

Næringslivet i Troms baserer seg på naturressurser som akvakultur, fisk og fangst, og jordbruk og skogbruk. Ca. 54% arbeider i privat sektor, og resterende i offentlig sektor. I Troms arbeider en høy andel personer innenfor få næringer; og dette gjør næringslivet i fylket til det minst varierte næringslivet i Norge⁶⁹. Når det gjelder andel ansatte innenfor naturbaserte næringer er Troms på gjennomsnittet sammenlignet med resten av fylkene.

10.1 Næringsstruktur

Næringsstrukturen i Troms ligner den generelle næringsstrukturen i Norge. Av alle virksomheter så utgjør de små virksomhetene ca. 85%, de mellomstore 14% mens de store virksomhetene utgjør 1,2 % i Troms (Tabell 10.1 i vedlegg). Fra 2015 til 2024 er antallet små virksomheter redusert, mens antallet mellomstore og store virksomheter har økt. Antall store virksomheter har prosentvis vokst mer i Troms enn i Norge for øvrig (Tabell 10.2 i vedlegg).

10.2 Sysselsatte i næringer

Tertiærnæringen sysselsetter flest, etterfulgt av sekundær- og primærnæringen (Tabell 10.3). Fra 2015 til 2023 har primærnæringene hatt størst prosentvis vekst i antall sysselsatte. Denne veksten forklares av at akvakultur har hatt over en dobling av antall sysselsatte. Akvakultur er nå større enn de tradisjonelle næringene jordbruk og skogbruk, fiske og fangst, og husdyrhold. I

samme periode har det vært en reduksjon av sysselsatte innenfor jordbruk og skogbruk, og husdyrhold⁷⁰.

Fiske og akvakultur bidrar inn i lokalindustrien, og den største industrinæringen er bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr (Tabell 10.5). Denne industrien størst i Nord-Troms og Midt-Troms.

Innad sekundærnæringene var det størst økning i antall sysselsatte for Bygge- og anleggsvirksomheter, etterfulgt av industrien og bergverksdrift og utvinning fra 2015 til 2023. I samme periode har antall sysselsatte falt for elektrisitet, vann og renovasjon (Tabell 10.6).

Innad tertiærnæringene, er helse- og sosialtjenester størst. De er etterfulgt av; varehandel, reparasjon av motorvogner; undervisning; og offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring. De tertiærnæringene med størst prosentvis vekst i antall sysselsatte fra 2015 til 2022 er, informasjon og kommunikasjon, forretningsmessig tjenesteyting, personlig tjenesteyting, og teknisk tjenesteyting med eiendomsdrift (Tabell 10.7).

Fra 2015 til 2023 har privat sektor vokst mer enn offentlig sektor i både antall sysselsatte og prosentvis økning av sysselsatte (Tabell 10.8).

⁶⁹ Herfindals-indeksen. Kilde: PANDA

⁷⁰ SSB kildetabell 13470, næring, 3-siffernivå

10.3 Privat næringsliv

Antall nyetableringer i Troms har stadig økt, og fra 2013 til 2023 har nyetableringene økt fra 895 til 2399⁷¹. De kategoriene som har hatt en økende trend er Allmenn legetjeneste, Utleie av egen eller leid fast eiendom, og Utøvende kunstnere og underholdning innen musikk.

Innenfor sjømatnæringen, er Troms det femte største fylke målt i verdiskapning og ringvirkninger i 2022. Verdiskapningen⁷² inklusive ringvirkninger⁷³ utgjorde 10,1 milliarder (Tabell 10.9). I 2022 hadde sjømatnæringa i Troms 4 084 sysselsatte i sine kjerneaktiviteter, i tillegg utgjorde ringvirkningene at 3 931 var sysselsatt utenfor kjerneaktiviteten (Tabell 10.10 i vedlegg). Samlet, er ca. 9% av de sysselsatte i Troms direkte eller indirekte knyttet til sjømatnæringa.

Lenke til mer kunnskap:

[Bærekraft i havbruk - BarentsWatch](#)

Fylkets marine ressurser og forskningskompetanse gir gode muligheter for nye verdikjeder innen de marine næringene. Økt

omgang av bearbeiding og en leverandørindustri høyere opp i verdikjeden kan bidra til ny produksjon og flere arbeidsplasser.

Med unntak av årene med pandemi har det vært en økning av besøkende til Troms. Det er i sommermånedene fylket har mest besøkende. Tromsø er et unntak, med vintersesongen som den mest dominerende. I tillegg til tradisjonelle turistaktiviteter har reiselivsnæringen også betydning for samfunns- og næringsliv. Ved å styrke helårsturismen kan de positive ringvirkningene bli større, i form av økte investeringer og flere faste arbeidsplasser. Økende antall besøkende, spesielt den uregistrerte reiselivsaktiviteten, legger press på infrastruktur og tjenestetilbud, slitasje på natur og fører i enkelte tilfeller til interessekonflikter med befolkning og øvrig næringsliv.

⁷¹ [Brønnøysundregistrene: Virksomhetsopplysninger](#)

⁷² NOFIMA definerer verdiskaping som salgsverdi-varekjøp, så verdiskapning består av lønn til ansatte, overskudd til eiere og skatt til myndighetene.

⁷³ NOFIMA: «ringvirkninger skapes gjennom næringens(kjernevirksomhetens) kjøp av varer og tjenester. Vi måler ringvirkninger som sysselsetting og verdiskaping hos leverandører og leverandørenes leverandører og så videre (hos oss beregnet i 10 ledd)».

Utviklingstrekk næringsstruktur

- Troms har det minst varierte næringslivet i landet, med mange sysselsatte innenfor få næringer.
- Akvakultur har doblet antall ansatte de siste 8 årene og er nå den største primærnæringen
- Antall sysselsatte innen jordbruk og skogbruk er redusert.
- Bygg og anlegg er den største sekundærnæringen, og har vokst mest de siste årene.
- Troms er det femte største fylket innen sjømatnæringen.
- Økt turisme gir positive ringvirkninger for næringslivet, men legger press på tjenestetilbud, natur og infrastruktur.

10.4 Forskning og utvikling

Forskning og utvikling (FoU) er ofte nøkkelen for bærekraftig fornying og økt verdiskaping i næringslivet. Troms har sterke og anerkjente forskningsinstitusjoner, som gir kunnskap og teknologi til næringslivet. Flere virksomheter i Troms deltar i FoU-prosjekter.

Kostnader for egenutført FoU er én indikator for næringslivets aktivitet for forskningsrettet innovasjon. På grunn av fylkessammenslåing, mangler SSB egen statistikk for næringslivet i Troms. For Troms og Finnmark har kostnader til egenutført FoU, FoU personale og FoU årsverk økt fra 2020 til 2022 (Tabell 10.11. i vedlegg). Norge har samme utvikling i denne perioden. Dette indikerer at FoU aktiviteten har vært økende.

Forskningsrådets virkemiddelordninger, EUs forsknings og innovasjonsprogrammer og Skattefunn⁷⁴ gir et godt bilde av FoU-aktiviteten. I Troms har Forskningsrådets tildelinger av virkemidler steget i perioden 2018 til 2023. Dette inkluderer alle sektorer i fylket (Tabell 10.12 i vedlegg). Av disse tildelingene er det UiT Norges arktiske universitet som mottar mest, med ca. halvparten av tildelingene.

Tildelinger fra EU har mer enn tredoblet seg fra i perioden 2018-2023 (Tabell 10.12 i vedlegg). Også her er UiT Norges arktiske universitet største mottaker, med over halvparten av midlene.

I Troms har beløpet for skattefradrag via Skattefunn gått ned i perioden 2018 til 2023 (Tabell 10.12 i vedlegg). Utviklingen er den samme for Norge (Tabell 10.15 i vedlegg). Denne trenden begynte før Covid-pandemien så nedstengingen av samfunnet kan ikke forklare denne trenden.

⁷⁴ Skattefunn er en ordning for private bedrifter, som får skattefradrag på egenutført FoU

Forskningsrådets tildelinger til det private næringslivet i Troms, har gått ned fra 41,1 til 14,4 millioner kroner i perioden 2018 til 2023. Generelt i Norge er denne trenden motsatt, der det gjennomsnittlige beløpet det private næringsliv tildeles i et fylke har økt (Tabell 10.13 i vedlegg). I samme periode har EUs tildelinger til næringslivet i Troms har økt fra 1,9 til 9,4 millioner kroner. Denne utviklingen er lik utviklingen generelt for Norge (Tabell 10.14 i vedlegg).

Statistikken ovenfor viser kun tildelinger til den prosjektansvarlige organisasjonen. Mange virksomheter i Troms er partnere i prosjekter, men ikke prosjektansvarlig. Derav, statistikken forteller ikke hvor forskningen foregår, da det er den prosjektansvarliges adresse som er registrert i Forskningsrådets statistikkbank. Som følge av perioden som sammenslått fylke finnes det ikke nyere analyser av verdikjedene for næringslivet i Troms eller hvordan forskningsmiljøer og næringsliv samarbeider.

10.5 Omstilling i næringslivet

Klimasats ble opprettet i 2016 og er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil kutte utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslipp. Fra 2016 til 2023 er det en del variasjon i totale tilskudd fra Klimasats til aktører (tabell 10.16 i vedlegg). Det samme gjelder for antall prosjekter. Av 22 mulige aktører (21 kommuner og 1 fylkeskommune) så er det Troms fylkeskommune og Tromsø kommune som står for over halvparten av prosjektene. Per 2023 er det 11 kommuner som ikke har mottatt midler fra Klimasats (Tabell 10.16).

Grønn plattform gir støtte til forsknings- og innovasjonsdrevet grønn omstilling i næringslivet. Tall fra Forskningsrådet viser at tre prosjekter i Troms mottok 900 000 relasjon til Grønn Plattform i 2021⁷⁵.

Lenke til mer kunnskap:

[NVE: Økonomiske støtteordninger til miljøtiltak, kartlegging og](#)

⁷⁵ [Forskningsrådet: Prosjektbanken](#)

Utviklingstrekk FoU og omstilling i næringslivet.

- Forskningsrådets tildelinger av forskningsmidler til virksomheter har økt fra 2018 til 2023.
- Tildelinger fra EU har mer enn tredoblet seg i perioden 2018-2023.
- Største mottaker av disse tildelingene er Universitetet i Tromsø.
- Skattefradrag via Skattefunn til det private næringslivet i Troms har falt i perioden 2018 til 2023.
- Forskningsrådets tildelinger til det private næringslivet i Troms, har falt i perioden 2018 til 2023. Dette er motsatt av trenden generelt i Norge.
- Siden Klimasats sin oppstart i 2016, har bare 10 av 21 kommuner i Troms blitt tildelt midler.

Lenke til mer kunnskap:

[Grønn plattform](#)

11. Kraft

Kraft er sentralt for næringsliv, bosetting, samfunnssikkerhet og beredskap.

Det er 53 vannkraft- og tre⁷⁶ vindkraft-verk i Troms fylke⁷⁷ per 31.3.2023. Straumsmo i Bardu kommune er det største vannkraftverket med en normalårsproduksjon på 680 GWh, mens Middagsbukt i Balsfjord kommune er minst, med en normalårsproduksjon på 0,03 GWh. Samlet fra begge energisystem kan en normalårsproduksjon gi 3 958 GWh. Til sammenligning var total forbruk av elektrisitet i Troms i 2022 på 3 871 GWh. Dette tilsvarer en positiv kraftbalanse, som også er understøttet av Regional Kraftsystemutredning for Område 21⁷⁸ fra juli 2022.

Reguleringssevne er viktig i vannkraftproduksjonen, og det gjøres forskjell på høy, lav eller ingen reguleringssevne. Vannkraftproduksjonen i Nord-Norge er godt spredt, der en stor andel av vannkraftproduksjonen har høy reguleringssevne. Dette gir en høy grad av forutsigbarhet i kraftproduksjonen i Nord-Norge, og dermed i Troms⁷⁹.

Troms fylke ligger i prisområde NO4. Vannkraft med høy reguleringssevne vil tilpasse seg forbruket og redusere import og

eksport behovet gjennom året. I et normalår vil produksjon med høy reguleringssevne dekke store deler av regionens forbruk.

11.1 Fremtidig forbruk og kraftproduksjon

Den siste Kraftsystemutredning for midtre og nordre del av Troms kom juli 2022. Kraftsystemutredningen analyserte ulike fremtidsscenarioer for å kartlegge fremtidig etterspørsel etter elektrisk kraft. Konklusjonen var at det ville bli et økende kraftunderskudd i midtre og nordre del av Troms, de neste 20 årene.

Opplysninger fra nettselskapet Arva per januar 2024, sier at fremtidsbildet er såpass endret at estimatene i utredningen er utdatert, men at det fortsatt ligger an til et kraftunderskudd i regionen. Årsakene er elektrifisering av transportnæringa og fiskeindustrien, en gitt befolkningsvekst og at det ikke er planlagt mer regulerbar kraft i området. Ifølge rapporten Kraftløftet Nord-Norge er det i tillegg stor usikkerhet om hvor mye produksjonskapasitet som kommer mot 2030.

⁷⁶ Fakken, Kvitfjell og Raudfjell

⁷⁷ [NVE: Vannkraftdatabase](#)

⁷⁸ Kapittel 2.Sammendrag side 7. Analysen gjaldt midtre og nordre del av Troms (Tromsø, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Lyngen, Storfjord, Karlsøy, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kautokeino)

⁷⁹ Kraftløftet Nord-Norge, LO Norge og NHO. 8.november 2023

Utviklingstrekk Kraft.

- Per dags dato er det kraftoverskudd i fylket.
- Det er ventet et kraftunderskudd i Troms de neste 20 årene på grunn av elektrifisering av transportnæringen og fiskeindustrien, og en ventet befolkningsvekst.
- Næringsutvikling kan hindres av kraftunderskuddet.

Totalberedskap

Totalberedskap handler om samfunnets samlede beredskapsressurser og inkluderer infrastruktur, helse, brann, redning, frivillighet, forsvar, politi og justis. I Nord-Norge er utfordringsbildet knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap mer ekstremt enn ellers i landet. Avstandene er lengre, og bosettingen er mer spredt. I noen akutsituasjoner er nærmeste beredskap i et naboland. På den andre siden, bosetningsstrukturen i fylket gjør oss mindre utsatt for spredning av smittsomme sykdommer, og både befolkning, næringsliv og offentlig sektor er vant til å håndtere klimaet vi lever i.⁸⁰

Nordområdene har en sterk sikkerhetspolitisk betydning. Russlands utvikling i mer autoritær retning og krig mot Ukraina, gjør at utviklingsbildet er mer ekstremt, spesielt i Nord-Norge. Over tid har den militære aktiviteten i nordområdene økt på både russisk og alliert side. Dette kan resultere i uønskede hendelser og konflikter i nordområdene og Arktis.

I en tid der sikkerhetspolitiske endringer medfører at Forsvaret blir større, vil lave fødselstall og en eldre befolkning gi betydelige implikasjoner for landets beredskaps- og forsvarsevne.

⁸⁰ Norges offentlige utredninger 2023:17 Nå er det alvor

Naturhendelser og alvorlige hendelser

Klimaendringene gjør at naturhendelser i form av ekstremvær, stormflo, flom, jordskred, steinskred og skogbrann er forventet å øke. Veinettet er Troms fylkes viktigste transportåre, men har mange rasutsatte strekninger og værutsatte fjelloverganger. Flere kommuner mangler omkjøringsmuligheter innad i Norge, og må derfor via Finland. I tillegg er flytransport en viktig transportåre både internt og ut av fylket, og knytter sammen nettverket av helseinstitusjoner.

Kraftnettet og all form for elektronisk kommunikasjon (EKOM-infrastrukturen) er sentrale deler av kritisk infrastruktur i Troms. Tilgang på elektrisitet er en avgjørende innsatsfaktor for de fleste samfunnsfunksjoner, men tilgangen er sårbar for klimaet og sikkerhetssituasjonen internasjonalt. Forsynings sikkerheten i Norge er god, men kraftberedskapen må styrkes for større alvorlige hendelser.

En mer digitalisert hverdag, med kompleks teknologi og sammenkoblede systemer gjør samfunn og enkeltindivider sårbare. Det kreves gode sikkerhetsprosedyrer og etterlevelse av personvernet i alle sektorer, for å hindre digitale angrep på kritisk infrastruktur.⁸¹

⁸¹ [Norges offentlige utredninger 2023:17: Nå er det alvor](#)

Kommunene bidrar til trygghet for innbyggerne gjennom daglig tjenesteyting, håndtering og forebygging av kriser. Samtidig viser forskning at særlig små distriktskommuner har utfordringer med å oppfylle lovkravene knyttet til beredskap⁸². Selv om beredskapsråd ikke er lovpålagt for kommunene, er rådet viktig for beredskapssamordningen.

I Troms, per februar 2023, har 11 kommuner egne beredskapsråd, mens 16 kommuner har utarbeidet overordnede beredskapsplaner⁸³. Regionalt har Statsforvalteren en tilsyns, samordnings, og en veiledningsrolle for kommunene og utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser. Fylkesberedskapsrådet, der Troms fylkeskommune også sitter, er en arena for beredskap og krisehåndtering. Rådet samordner offentlige, private og frivillige aktører i et felles arbeid for beredskap. Regional skredberedskap i Troms består av et fagmiljø med kompetanse om snøskred og geoteknikk generelt.

Lenke til mer kunnskap:

[Statsforvalteren i Troms og Finnmark: Fylkesros](#)

Ifølge Totalberedskapskommisjonens rapport er det nødvendig å styrke kommunenes beredskapsarbeid, sørge for at Frivillighetene

har nødvendige ressurser, integrere næringslivet i beredskapen, samt styrke samordningen på tvers av forvaltningsnivå og sektorer.

Søk og redning

Både nasjonal og internasjonal skipsfart har økt utenfor kysten av Troms. Skipsfarten består av varer og gods, petroleumsprodukter fra Russland og LNG fra Hammerfest. Men, økt skipsfart øker risikoen for ulykker. Overgangen til nye energibærere til bruk i fartøy og utbygging av anlegg og infrastruktur innebærer utfordringer i håndteringen av ulykker. Dette gjelder også anlegg og energibærer på land. I et 10–20 års perspektiv er det ventet mer aktivitet lenger nord knyttet til fiske, turisme, mineralleting og skipsfart grunnet issmelting.

Nord-Norge har færre redningsressurser sammenlignet med Sør-Norge og redningskapasiteten avhenger av Forsvarets tilstedeværelse. Særlig langt til havs er Kystvakten avgjørende for søk og redning, og som stedlig koordinator for Hovedredningssentralen. For søk og redning i arktiske farvann er det etablert en juridisk bindende avtale gjennom Arktisk Råd, der Hovedredningssentralen i Nord-Norge er operativt kontaktpunkt. Overvåking og informasjon om de nordlige hav og kystområdene er avgjørende bidrag for å hindre og respondere ved ulykker, men også for en effektiv og koordinert forvaltning. Pilotprosjekt Barentswatch er en sentral del av dette arbeidet. Frivilligheten er også viktig innfor dette

⁸² Telemarksforskning; Brandtzæg m.fl. (2019).

⁸³ Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Kommuneundersøkelsen 2023. Ikke alle kommunene har besvart denne undersøkelsen.

beredskapsområdet, og for små lokalsamfunn er ulike beredskapsroller ofte samlet på få personer.⁸⁴

Lenke til mer kunnskap:

[Barentswatch](#)

Utviklingstrekk Totalberedskap.

- Befolkningen i Troms er robust og vant til utfordrende klima.
- Klimaendringer og et endret geopolitisk forhold til Russland er utfordringene større i Nord-Norge.
- Totalberedskaper må styrkes.

⁸⁴ [Norges offentlige utredninger 2023:17: Nå er det alvor](#)

Vedlegg

Folk i Troms

Tabell 1.1. SSB sin befolkningsframskriving mot 2050 (MMMM) for Troms.

Aldersgrupper	År 2024	År 2050	%-endring
0-5 år	9 587	9 718	1,4
6-15 år	17 939	17 124	-4,5
16-19 år	7 979	7 025	-12,0
20-66 år	103 634	97 213	-6,2
67 år eller eldre	30 227	43 000	42,3
Totalt	169 366	174 080	2,8
M står for middels fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og innvandring			

Folkehelse og tannhelse

Tabell 1.2. Andel (%) husholdninger med vedvarende lavinntekt for Norge og Troms.

	2015-17	2016-18	2017-19	2018-20	2019-21	2020-2022
Norge	9,8	10,0	10,2	10,2	10,1	9,8
Troms	7,9	8,2	8,3	8,3	8,1	7,9

Kilde: [Norgesghelsa](#)

Tabell 1.3. Prosentandel (%) personer med selvrapportert fedme eller overvekt ved sesjon 1. Statistikken viser 4 års gjennomsnitt for begge kjønn.

Kilde: kommunehelsa statistikkbank.

	2014-17	2015-18	2016-19	2017-20	2018-21	2019-22
Hele landet	23	23	22	22	22	22
Troms	30	30	31	31	30	31

Tabell 1.4. Utvikling i prosentvis (%) legemeldt sykefravær fra 1. kvartal 2020 til 2. kvartal 2023, for Norge, Troms og hver region i Troms. Alder 16-69 år. SSB kildetabell 12448.

	2020	2021	2022	2023
Norge	5,2	5,2	5,4	5,8
Troms	6,4	6,6	6,7	6,8
Nord-Troms	7,2	7,0	7,4	7,1
Tromsøregionen	6,3	6,5	7,0	7,6
Midt-Troms	5,5	5,9	5,7	6,3
Hålogaland	7,0	7,0	6,9	7,2

Tabell 1.5. SIC-indeksen for 12 åringer. SSB kildetabell 13033

	2021	2023
Norge	2,40	2,67
Troms	2,22	2,40

Tabell 1.6. Andel uten karies 'null hull' per 2023. SSB kildetabell 13033.

	Norge	Troms
3 år	94,4	95,8
5 år	80,6	83,9
12 år	61,2	62,3
15 år	43,8	43,5
18 år	32,2	28,5

Ung i Troms

Tabell 1.7. Andel (%) av ungdom som har opplevd følgende de siste 12 månedene:

	Er trygg i nærmiljøet om kvelden	Er medlem i en organisasjon, klubb eller lag	Har vært i slåsskamp	Blir mobbet hver 14.dag
Norge	85	59	18	8
Troms	89	52	20	10
Nord-Troms	93	49	23	12
Tromsøregionen	91	48	17	9
Midt-Troms	86	55	20	9
Hålogaland	86	52	21	10

Kilde: Ungdata. Data for kommunene er fra 2021 og 2022, utenom Kvæningen som har data fra 2017.

Tabell 1.8. Andel (%) av ungdom som har gjort følgende de siste 12 månedene:

	Daglig bruker minst tre timer foran en skjerm	Daglig bruker minst én time på filmer eller serier	Daglig bruker minst én time på sosiale medier	Drikker alkohol jevnlig minst én gang i måneden
Norge	73	70	71	6
Troms	75	71	70	6
Nord-Troms	75	67	73	8
Tromsøregionen	80	72	72	6
Midt-Troms	76	69	70	8
Hålogaland	72	73	69	3

Kilde: Ungdata. Data for kommunene er fra 2021 og 2022, utenom Kvæningen som har data fra 2017.

Tabell 1.9. Andel (%) barn og unge (0-17 år) i husholdninger med vedvarende lavinntekt for Norge og Troms.

	2015-17	2016-18	2017-19	2018-20	2019-21	2020-22
Norge	11,0	11,5	11,8	11,8	11,5	10,8
Troms	8,0	8,8	9,0	9,2	8,7	7,9

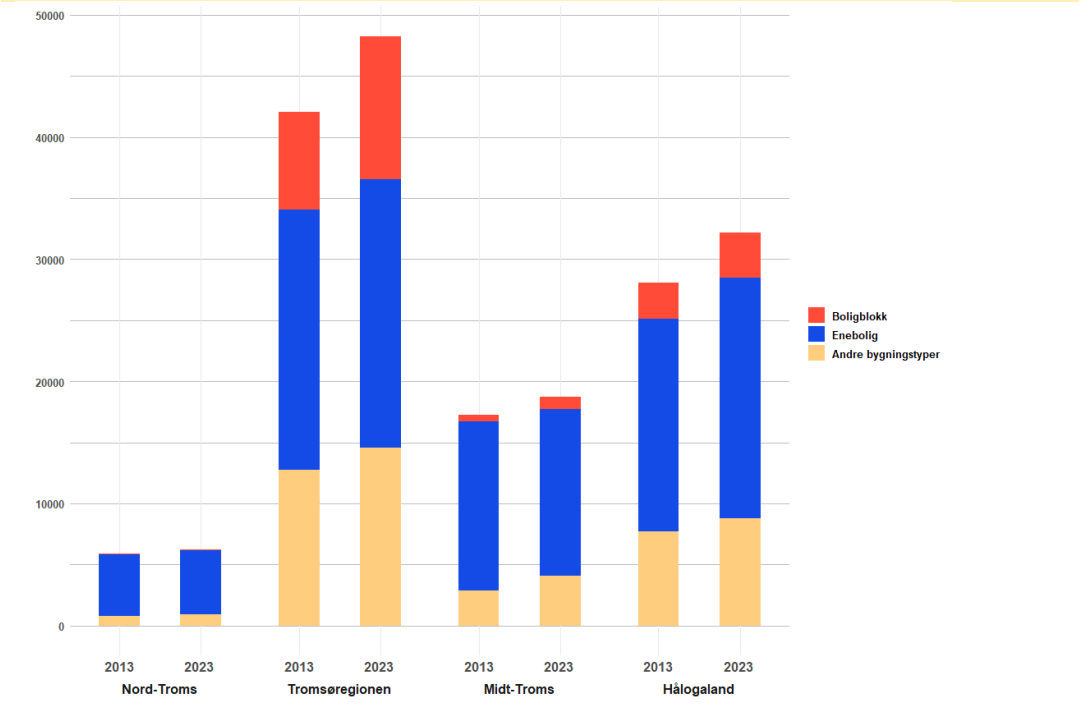
Kilde: [Norgeshelsa](#)

Husholdninger og bolig

Tabell 1.10. Utvikling i boligmassen for hver region i Troms fra 2013 til 2023. Antall enheter.

	Nord Troms			Tromsøregionen			Midt-Troms			Hålogaland		
	2013	2023	Endring	2013	2023	Endring	2013	2023	Endring	2013	2023	Endring
Boligblokk	74	128	54	8 052	11 728	3 676	539	988	449	2 939	3 651	712
Enebolig	5 036	5 204	168	21 265	22 001	736	13 823	13 612	-211	17 415	19 704	2 289
Andre bygningstyper	782	929	147	12 767	14 536	1 769	2 877	4 115	1 238	7 738	8 808	1 070

Figur 1.4. Tabell 1.9 visualisert.

Kultur og idrett

Tabell 2.1 Kulturindeksverdi per kommune for året 2022 og kommunens landsrangering. Kilde: Norsk kulturindeks

	Kulturindeksverd i	Landsrangerin g
Harstad	256	15
Tromsø	248	18
Kåfjord	243	19
Målselv	199	57
Nordreisa	183	80
Salangen	139	170
Storfjord	138	174
Kvæfjord	128	196
Lavangen	122	219
Senja	121	224
Gratangen	120	229
Tjeldsund	104	258
Skjervøy	99	272
Kvænangen	98	273
Bardu	95	291
Ibestad	93	299
Sørreisa	92	302
Dyrøy	89	307
Lyngen	72	337
Balsfjord	57	351
Karlsøy	49	355

Det er 356 kommuner i Norge

Tabell 2.2. Antall besøk i folkebibliotek per innbygger. SSB kildetabell 13135.

	2020	2021	2022
Troms fylke	1,9	2,4	2,4
Nord-Troms	1,4	2,2	1,6
Tromsøregionen	2,0	1,6	1,7
Midt-Troms	2,0	2,5	3,0
Hålogaland	2,1	2,8	3,1

Tabell 2.3 Antall søknader, søknadssum og tildelte spillemidler til idrettsanlegg i Troms fylke fra 2017-2023. Kilde: Troms fylkeskommune

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antall søknader	130	117	108	114	124	123	119
Søknadssum	207 626 644	187 190 901	223 140 622	206 105 000	222 162 000	192 935 000	169 226 000
Tildelt	51 468 743	53 443 279	57 375 975	49 584 000	57 116 000	58 945 000	60 220 000

Tabell 2.4. Godkjent søknadsgrunnlag og fordelte spillemidler i Troms – regionvis for 2022 og 2023. Kilde: Troms fylkeskommune

Region	2022			2023		
	Grunnlag	Tildelt	%	Grunnlag	Tildelt	%
Sør-Troms	48 889 000	13 556 000	23	33 034 000	11 986 000	20
Midt-Troms	58 149 000	17 971 000	30	45 798 000	16 633 000	27
Tromsøregionen	61 710 000	19 063 000	32	66 898 000	24 281 000	40
Nord-Troms	29 187 000	9 012 000	15	23 496 000	8 538 000	13
Sum	197 935 000	59 602 000	100	169 226 000	61 438 000	100
Tallene for fordeling inkluderer også inndratte midler og inntøndsrenter						

Samisk og kvensk

Tabell 3.1. Utvikling i antall elever som har samisk som første- og andrespråk i Troms og Finnmark per skoleår. Kilde: utdanningsdirektoratet.

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Førstesp råk	217	195	205	200	203	198	170	169	192	201
Andresp råk	181	207	221	234	207	217	231	262	267	255

I skoleåret 2022-23 var det 456 elever som valgte samisk (som første- eller andrespråk) i Troms og Finnmark, disse utgjør 89% av alle elever som valgte samisk i Norge

Tabell 3.2. Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling i Troms per 2023. Kilde: Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

	Samiske barnehager	Samiske avdelinger
Lavangen		Lauvmakken barnehage
Kåfjord	Goržži mánáidgárdi	
Tjeldsund	Markomanak barnehage	
Tromsø	Guovssahas Mánáidgárd	Sjømannsbyen barnehage, Gimle barnehage
Nordreisa		Leirbukt barnehage

Tabell 3.3. Utvikling i antall personer for sametingets valgmanntall fordelt på valgkrets fra 2013 til 2023, og endring i antall og prosent. Kilde: sametinget.no

	2013	2023	Endring antall	Endring %
Nordre valgkrets	2 168	3 882	1 714	79,1
Gáisi valgkrets	2 189	3 542	1 353	61,8
Vesthavet valgkrets	1 568	2 404	836	53,3

Tabell 3.4. Sametinget valgmanntall for kommuner i Troms og tilhørende valgkrets per 30.6. 2023. Kilde: sametinget.no

Kommuner	Antall	Valgkrets
Tromsø	2 096	Gáisi valgkrets
Kåfjord	411	Gáisi valgkrets
Nordreisa	286	Nordre valgkrets
Lyngen	253	Gáisi valgkrets
Harstad	247	Vesthavet
Tjeldsund	228	Vesthavet
Senja	210	Gáisi valgkrets
Storfjord	162	Gáisi valgkrets
Kvænangen	145	Nordre valgkrets
Skjervøy	121	Nordre valgkrets
Balsfjord	121	Gáisi valgkrets
Målselv	93	Gáisi valgkrets
Sørreisa	87	Gáisi valgkrets
Evenes	60	Vesthavet
Bardu	56	Gáisi valgkrets
Karlsøy	53	Gáisi valgkrets
Gratangen	52	Vesthavet
Salangen	48	Vesthavet
Kvæfjord	39	Vesthavet
Dyrøy	16	Vesthavet
Ibestad	9	Vesthavet

Demokrati og medvirkning

Tabell 4.1.Valgdeltagelse (%) kommunestyre og fylkestingsvalg 2023 etter alder og utdanning. SSB kildetabell 12812.

	Troms	Norge
Deltagelse i alt	62,2	62,4
Alder		
18-19 år	51,6	55,6
20-24 år	44,2	45,5
25-44 år	53,3	52,5
45-66 år	69,8	69,1
67-79 år	74,7	77,4
80 år eller eldre	59,2	64,4
Utdanningsnivå		
Grunnskole	46,8	45,9
Videregående skole	62,4	62,7
Universitets- og høyskole	74,7	75,1
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	22,3	20,8

Tabell 4.2. Deltagelse skolevalg i Troms.

	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023
Deltakerprosent	72.3%	72.1%	69.7%	75.1%	75.2%	75.6%	66.3%	68.2%
Deltakerskoler	21	20	19	18	16	16	16	14
Elever fra deltakerskolene	6 033	6 483	5 982	5 731	6 082	5 653	5 848	5 294

Kilde: [Kunnskapssektorens tjenesteleverandør: Skolevalgresultater for Troms](#)

Arealbruk

Tabell 5.1. Økosystemtyper i Troms fylke, og andelen av økosystemtypene som er vernet.

Økosystemtype	Vernet(km2)	Tilgjengelig (km2)	Andel vernet %
Blandingsskog	1,2	34,8	3,30
Marine økosystemer	755,5	15389,4	4,90
Løvskog	411,9	5930,4	6,90
Barskog	38,2	529,1	7,20
Innsjøer og dammer	125,3	926,5	13,50
Elver og bekker	14,7	108	13,60
Myr	167,2	1026,6	16,30
Annen lite vegetert mark	1031,5	5862,4	17,60
Svaberg, kyststrender og dyner	16,1	89,1	18,10
Hei og buskmark	1083,6	5745,6	18,90
Skog, uklassifisert	177	829,4	21,30
Bart fjell og stein	917,5	4290,2	21,40
Varig snø og is	111	200,6	55,30

Kilder: [Geonorge: Grunnkart for bruk i arealregnskap](#), [Geonorge: Naturvernområder](#)

Kompetanse, innovasjon og arbeidskraft

Tabell 6.1. Antall og andel elever på studieforbereende og yrkesfaglige linjer etter skoleår i Troms.

Kilde udir.no

	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Antall								
Studieforbereende	3 466	3 580	3 652	3 611	3 502	3 504	3 300	3 174
Yrkesfag	1 666	2 282	2 192	2 199	2 218	2 199	2 231	2 305
Andel (prosent)								
Studieforbereende	67,5	61,1	62,5	62,2	61,2	61,4	59,7	57,9
Yrkesfag	32,5	38,9	37,5	37,8	38,8	38,6	40,3	42,1

Andel (%) som fullfører til normert tid og slutter underveis i videregående opplæring i Norge.

Tabell 6.2. Andel (%) som fullfører til normert tid og slutter underveis i videregående opplæring i Norge. SSB kildetabell 12971.

	2010-16	2011-17	2012-18	2013-19	2014-20	2015-21	2016-22
Fullført på normert tid							

Studieforberedende	76,7	75,7	76,7	79,0	80,7	82,2	82,3
Yrkesfaglige	46,5	46,0	47,2	48,0	49,1	51,0	50,8
Sluttet underveis							
Studieforberedende	4,3	4,3	4,1	3,8	3,5	3,5	3,5
Yrkesfaglige	20,2	20,1	18,9	18,3	17,3	16,2	17,0

Tabell 6.2.1 Andel (%) som fullfører til normert tid og slutter underveis i videregående opplæring i Troms. SSB kildetabell 12971

	2010-16	2011-17	2012-18	2013-19	2014-20	2015-21	2016-22
Fullført på normert tid							
Studieforberedende	71,2	68,6	72,1	74,6	78,4	78,2	78,2
Yrkesfag	39,5	39,7	39,5	41,6	41,3	47,5	46,4
Sluttet underveis							
Studieforberedende	4,6	4,7	4,3	5,3	3,4	3,8	3,1
Yrkesfag	25,0	24,9	23,9	24,7	22,7	18,7	19,2

Tabell 6.3. Utdanningsnivå i befolkningen (prosent) for Norge og Troms, år 2022. SSB kildetabell 09429

	Grunnskole	Videregående	Fagskole	Universitet/høyskolenivå kort (t.o.m. 4 år)	Universitet/høyskolenivå lang (mer enn 4 år)
Norge	23,7	36,3	3,2	25,3	11,6
Troms	25,1	35,8	3,3	23,9	11,4

Tabell 6.4. Tilgang ledige stillinger per januar 2013. kilde: NAV.

Tilgang ledige stillinger. Kilde, fylke og yrke. En måned
Fylke

September 2013

	Antall	Per virkedag Antall	Endring per virkedag fra i fjor Prosent
I alt	15 006	750	-15
Østfold	489	24	-28
Akershus	1 180	59	-10
Oslo	2 209	110	-11
Hedmark	498	25	-18
Oppland	579	29	-3
Buskerud	657	33	-12
Vestfold	565	28	-13
Telemark	430	22	-23
Aust-Agder	321	16	-18
Vest-Agder	494	25	-24
Rogaland	1 436	72	-20
Hordaland	1 836	92	-12
Sogn og Fjordane	372	19	-6
Møre og Romsdal	805	40	-20
Sør-Trøndelag	1 017	51	8
Nord-Trøndelag	323	16	-21
Nordland	771	39	-13
Troms	678	34	-15
Finnmark	234	12	-40
Øvrige områder	22	1	-27
Utlend	90	5	-47

[NAV: Arkiv- Ledige stillinger januar 2023](#)

Tabell 6.5.Tidsserie av arbeidssøkere per yrke. Kilde: NAV.

Kilde: NAV

A311 Arbeidssøkere yrke tidsserie måned

Yrke grovgruppe

Rapport oppdatert: 22.12.2022

Yrke grovgruppe	2022 01	2022 02	2022 03	2022 04	2022 05	2022 06	2022 07	2022 08	2022 09	2022 10	2022 11	2022 12	2023 01	2023 02	2023 03	2023 04	2023 05	2023 06	2023 07	2023 08	2023 09
I alt	2 775	2 641	2 480	2 272	2 060	1 932	1 693	1 687	1 604	1 514	1 567	1 598	1 806	1 929	1 867	1 872	1 763	1 752	1 645	1 727	1 695
Ledere	105	101	88	56	44	36	32	37	38	36	41	38	40	54	60	58	53	46	48	47	46
Ingeniør- og ikt-fag	86	82	77	66	59	60	54	58	55	52	53	51	59	64	57	55	51	48	54	61	63
Undervisning	83	78	73	68	63	69	68	70	57	55	55	53	48	45	50	55	59	62	67	72	69
Akademiske yrker	29	29	25	24	21	22	20	16	14	12	14	16	18	17	25	27	31	27	27	25	26
Helse, pleie og omsorg	196	188	186	176	170	154	133	157	145	138	133	118	145	135	128	129	132	133	128	145	148
Barne- og ungdomsarbeid	111	103	101	87	82	68	66	75	73	62	58	48	48	50	50	45	37	42	49	63	55
Meglere og konsulenter	47	47	44	44	38	39	31	30	30	29	29	29	29	27	24	26	27	26	27	25	26
Kontorarbeid	170	166	154	140	131	124	117	125	121	122	117	115	112	102	111	102	99	103	105	98	105
Butikk- og salgsarbeid	259	253	236	221	191	177	170	172	154	160	153	145	157	146	146	147	141	158	159	169	168
Jordbruk, skogbruk og fiske	65	61	56	59	52	55	54	55	52	44	50	50	66	58	62	54	52	48	44	49	51
Bygg og anlegg	267	253	229	206	162	136	121	114	117	115	132	146	178	200	203	192	183	145	118	129	128
Industriarbeid	369	399	428	409	410	405	309	279	240	213	256	306	354	409	405	401	353	320	254	261	232
Reiseliv og transport	489	386	307	262	217	189	161	167	161	141	138	149	180	203	208	214	205	214	199	198	192
Serviceyrker og annet arbeid	323	298	267	261	224	212	195	180	172	170	166	171	178	196	186	194	174	167	166	177	162
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	176	197	209	193	196	186	162	152	175	165	172	163	194	223	152	173	166	213	200	208	224

Tabellen er sendt fra NAV etter bestilling, da NAV kun hadde offentlige tall for Troms og Finnmark samlet.

Tabell 6.6.Tidsserie av ledige stillinger etter yrke. Kilde: NAV.

Kilde: NAV

Tilgang ledige stillinger. Yrke og næring. Tidsserie måned Troms fylke
Yrke grovgruppe

- Meldt til NAV; Offentlig utlyst - - 5401 Tromsø;5402 Harstad - Hårstak;5411 Kvæfjord;5412 Dielddanuorri - Tjeldsund;5413 Ibestad;5414 Gratangen;5415

Stillings yrke grovgruppe	2022 01	2022 02	2022 03	2022 04	2022 05	2022 06	2022 07	2022 08	2022 09	2022 10	2022 11	2022 12	2023 01	2023 02	2023 03	2023 04	2023 05	2023 06	2023 07	2023 08	2023 09
I alt	2187	2100	3026	2107	2695	1856	1127	1643	1486	1472	1770	911	2327	2200	2244	1796	2291	1565	1182	1656	1524
Ledere	76	50	57	77	88	37	41	42	64	59	66	20	55	56	40	50	76	23	34	49	36
Ingeniør- og ikt-fag	116	160	138	110	133	84	61	55	87	92	80	63	102	107	146	79	77	51	94	44	74
Undervisning	117	136	387	147	278	137	79	85	88	131	147	82	141	153	399	118	370	157	91	67	94
Akademiske yrker	144	122	115	71	78	58	80	56	39	47	75	49	90	79	67	62	88	67	68	57	70
Helse, pleie og omsorg	764	707	867	648	727	534	357	367	488	445	596	340	950	965	686	570	545	486	435	510	550
Barne- og ungdomsarbeid	53	30	44	37	55	56	22	54	52	60	75	30	81	72	33	72	115	33	46	46	64
Meglere og konsulenter	41	45	40	48	41	33	18	30	20	28	45	12	67	15	18	20	26	26	10	12	34
Kontorarbeid	90	74	95	73	108	63	38	114	54	47	66	34	72	65	59	43	68	68	38	53	63
Butikk- og salgsarbeid	154	122	228	251	318	206	114	201	152	161	134	65	139	126	169	243	241	146	85	171	114
Jordbruk, skogbruk og fiske	10	12	61	67	29	21	2	7	23	3	5	4	12	19	32	36	31	21	6	8	8
Bygg og anlegg	98	150	132	100	154	164	37	73	70	60	66	48	68	77	136	46	121	87	48	76	50
Industriarbeid	65	98	186	71	165	76	38	99	95	110	84	29	126	146	69	88	69	54	28	73	105
Reiseliv og transport	258	209	302	259	248	220	129	173	138	130	163	57	269	184	120	198	151	181	125	297	148
Serviceyrker og annet arbeid	179	174	357	147	271	166	107	284	111	97	162	78	150	130	264	161	306	160	69	193	113
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	22	11	17	1	2	1	4	3	5	2	6	0	5	6	6	10	7	5	5	0	1

Tabellen er sendt fra NAV etter bestilling.

Tabell 6.7. Arbeidskraftindikator, denne tabellen viser differansen mellom arbeidssøkere (tabell 9.5) og ledig arbeidsstillinger (9.5) for totalen og noen utvalgte yrker. Grønn farge indikerer arbeidskraftoverskudd, mens rød farge indikerer arbeidskraftunderskudd.

Arbeidskraftindikator. Arbeidssøkere minus(-) tilgjengelige stillinger. Grønn farge er arbeidskraftoverskudd, mens rød farge er arbeidskraftunderskudd																					
	2022 01	2022 02	2022 03	2022 04	2022 05	2022 06	2022 07	2022 08	2022 09	2022 10	2022 11	2022 12	2023 01	2023 02	2023 03	2023 04	2023 05	2023 06	2023 07	2023 08	2023 09
I alt	588	541	-546	165	-635	76	566	44	118	42	-203	687	-521	-271	-377	76	-528	187	463	71	171
Helse, pleie og omsorg	-568	-519	-681	-472	-557	-380	-224	-210	-343	-307	-463	-222	-805	-830	-558	-441	-413	-353	-307	-365	-402
Reiseliv og transport	231	177	5	3	-31	-31	32	-6	23	11	-25	92	-89	19	88	16	54	33	74	-99	44
Butikk- og salgsarbeid	105	131	8	-30	-127	-29	56	-29	2	-1	19	80	18	20	-23	-96	-100	12	74	-2	54
Undervisning	-34	-58	-314	-79	-215	-68	-11	-15	-31	-76	-92	-29	-93	-108	-349	-63	-311	-95	-24	5	-25

Tabellen er et resultat av de to foregående tabellene

Tabell 6.8 Sysselsetning etter arbeidssted. SSB kildetabell 13470

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Troms	82 850	84 116	85 189	86 518	8 6419	85 634	87 349	88 467
Nord-Troms	4 484	4 618	4 666	4 809	4 723	4 597	4 618	4 649
Tromsøregionen	47 270	48 188	49 027	49 974	50 378	49 318	50 591	51 474
Midt-Troms	15 458	15 580	15 710	15 819	15 613	15 585	15 738	15 710
Hålogaland	26 004	26 091	25 930	25 970	25 835	26 743	27 238	27 416

Tabell 6.9 vedlegg Antall sysselsatte etter bosted. SSB kildetabell 13470

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Troms	83 938	84 679	85 627	86 536	86 636	85 992	88 003	89 078
Nord-Troms	5 238	5 217	5 260	5 295	5 315	5 198	5 151	5 107
Tromsøregionen	46 048	46 800	47 572	48 367	48 668	47 895	49 255	50 206
Midt-Troms	16 092	16 102	16 224	16 348	16 130	15 976	16 289	16 306
Hålogaland	26 661	26 631	26 554	26 633	26 647	27 768	28 289	28 478

Tabell 6.11. Andel og antall NEET blant innvandrere og befolkningen eks. innvandrere per 2022. SSB kildetabell 13563

	Nord-Troms	Tromsøregionen	Midt-Troms	Hålogaland
Andel NEET				
Innvandrere	16,1	26,2	32,0	22,2
Befolkningen eks. innvandrere	9,4	6,3	8,2	8,6
Antall NEET				
Innvandrere	25	566	158	212
Befolkningen eks. innvandrere	145	968	424	694

Andel NEET er definert som: (antall NEET mellom 15-29 år) / (antall i arbeid, utdanning eller på arbeidsmarkedstiltak mellom 15-29 år)*100 for begge grupper

Tabell 6.12. Antall sysselsatte personer per 4.kvartal mellom 15-74 år. SSB kildetabell 03321.

Tilhørende kommuner	Pendlere inn til Senja			
	2020	2021	2022	2023
Sørreisa	537	584	581	574
Dyrøy	47	47	41	39
Sum	584	631	622	613

Tabell 6.13. Antall sysselsatte personer per 4.kvartal mellom 15-74 år. SSB kildetabell 03321.

Tilhørende kommuner	Pendlere inn til Harstad			
	2020	2021	2022	2023
Kvæfjord	452	454	463	472

Tjeldsund	423	389	391	372
Sum	875	843	854	844

Tabell 6.14. Antall sysselsatte personer per 4.kvartal mellom 15-74 år. SSB kildetabell 03321.

Tilhørende kommuner	Pendlere inn til Tromsø			
	2020	2021	2022	2023
Balsfjord	411	418	406	394
Karlsøy	219	218	213	201
Lyngen	143	159	166	150
Sum	773	795	785	745

Tabell 6.15. Pendlere per 4. kvartal 2023. SSB kildetabell 11616.

Kommunenavn	Inn-pendlere	Ut-pendlere	Netto pendling
Tromsø	5 254	3 332	1 922
Senja	1 457	1 080	377
Bardu	611	480	131
Evenes (Nordland)	386	261	125
Gratangen	182	171	11
Skjervøy	227	222	5
Kvæningen	123	138	-15
Ibestad	119	139	-20
Målselv	777	805	-28
Salangen	222	263	-41
Storfjord	228	299	-71
Karlsøy	176	253	-77
Harstad	1 948	2 026	-78
Lavangen	70	161	-91
Dyrøy	84	205	-121
Kåfjord	77	269	-192
Lyngen	116	313	-197
Kvæfjord	389	668	-279
Narvik (Nordland)	822	1 122	-300
Nordreisa	245	569	-324
Balsfjord	416	800	-384
Tjeldsund	339	793	-454
Sørreisa	227	921	-694
Evenes og Narvik er i Nordland fylke, men tilhører Hålogalandsregionen			

Klima

Tabell 7.1. Utslipp per kommune i IPR regionene for 2021. Kilde: Miljødirektoratet

Kommuner	Tonn CO2 ekvivalenter	% fordeling
Narvik	385 986	26,1
Senja	376 931	25,5
Tromsø	238 080	16,1
Harstad	66 333	4,5
Balsfjord	63 031	4,3
Målselv	46 408	3,1
Karlsøy	38 260	2,6
Tjeldsund	28 051	1,9
Bardu	25 583	1,7
Nordreisa	24 806	1,7
Lyngen	21 747	1,5
Kåfjord	21 316	1,4
Skjervøy	21 114	1,4
Kvænangen	17 639	1,2
Evenes	17 422	1,2
Kvæfjord	16 667	1,1
Ibestad	13 929	0,9
Dyrøy	13 180	0,9
Storfjord	10 745	0,7
Gratangen	8 746	0,6
Sørreisa	8 438	0,6
Lavangen	6 634	0,4
Salangen	6 297	0,4

Tabell 7.2. Utslipp av tonn CO2 ekvivalenter per sektor for Troms året 2022

Sektor	Tonn CO2 ekvivalenter	% av alle utslipp
Sjøfart	314 153	27,5
Industri, olje og gass	286 251	25,1
Veitrafikk	246 427	21,6
Jordbruk	119 366	10,4
Annen mobil forbrenning	61 979	5,4
Energiforsyning	39 922	3,5
Avfall og avløp	37 046	3,2
Luftfart	22 718	2,0
Oppvarming	14 626	1,3
Totalt	1 142 488	100,0

Tabell 7.3. Utslipp av tonn CO2 ekvivalenter per sektor for Norge året 2022

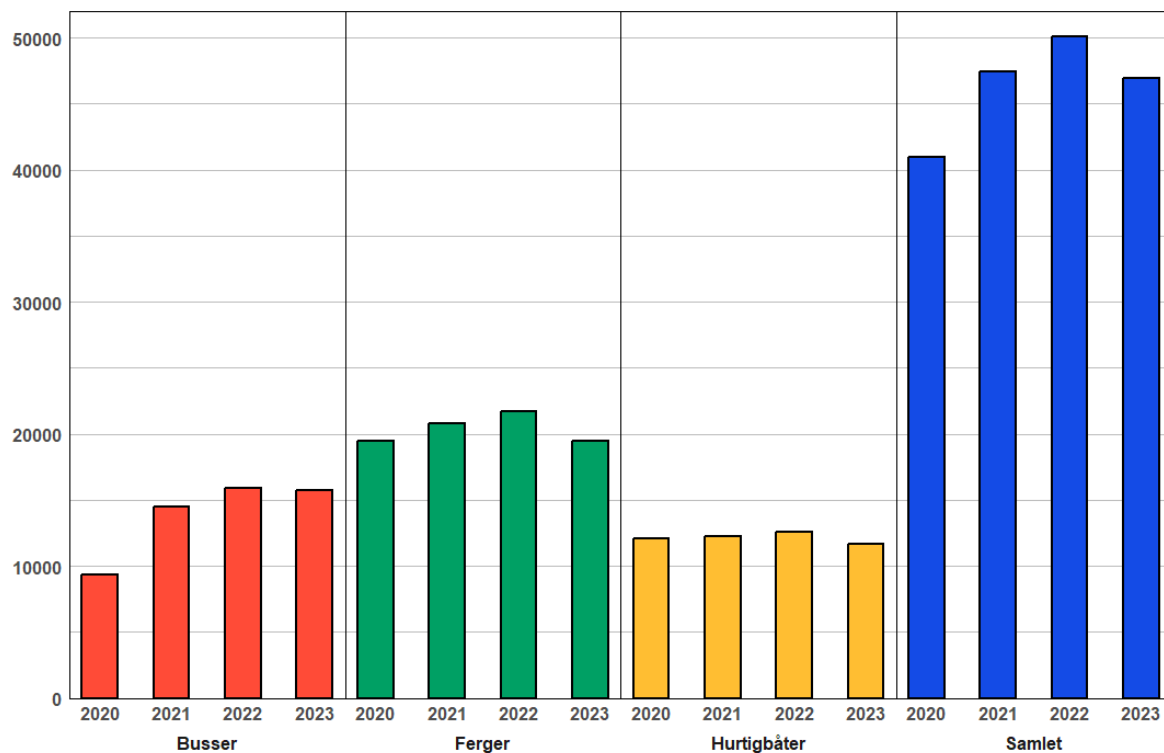
Sektor	Tonn CO2 ekvivalenter	% av alle utslipp
Olje- og gassutvinning	12 036 000	24,6
Industri og bergverk	11 476 000	23,5
Veitrafikk	8 684 000	17,8
Luftfart, sjøfart, fiske, motorredskaper m.m.	7 683 000	15,7
Jordbruk	4 632 000	9,5
Annen mobil forbrenning	2258000	4,6
Energiforsyning	1498000	3,1
Oppvarming	612000	1,3
Totalt	48 879 000	100,0

Tabell 7.4. Utvikling i husholdningsavfall per årsinnbygger i kg fra 2020 til 2022. SSB kildetabell: 12263

	2020	2021	2022
Norge	448,6	430,5	386,9
Troms	377,2	366,3	341,9
Nord-Troms	310,3	314,0	290,4
Tromsøregionen	371,0	367,8	352,8
Midt-Troms	379,3	342,7	324,2
Hålogaland	425,0	421,9	384,8

Mobilitet og infrastruktur

Figur 9.2. CO2-regnskap for kollektivtrafikken i Troms fylke fra 2020-2023. Kilde: Troms fylkeskommune, avdeling samferdsel.

Kommunene i Troms

Kommuneøkonomi

Tabell 9.1 Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK)

Fylke	Kommunennummer	Kommune	Lovhjemmel bokstav
Troms	5512	Tjeldsund	a og b
Troms	5518	Lavangen	b

(Utdrag fra [Regjeringen: Kommuner som er oppført i ROBEK](#))

Næringsliv

Næringsstruktur

Tabell 10.1. Antall små, mellomstor og store virksomheter per 2024 for Norge og Troms. SSB kildetabell 07091.

Størrelse på virksomhet	Norge		Troms	
	Antall	%-vis fordeling	Antall	%-vis fordeling
Små (1-19 ansatte)	175 469	84,6	6 072	84,9
Mellomstor (20-99 ansatte)	28 975	14,0	1 000	14,0
Stor (> 100 ansatte)	3075	1,5	83	1,2

Tabellen bruker NHO sin definisjon for inndeling av små, mellomstor og store virksomheter [NHO: Fakta om små og mellomstore bedrifter](#)

Tabell 10.2. Utvikling i antall små, mellomstor og store virksomheter fra 2015 til 2024 for Norge og Troms og prosentvis endring. SSB kildetabell 07091.

Størrelse på virksomhet	2015	2024	Endring antall	Endring %
Norge				
Små (1-19 ansatte)	183 288	175 469	-7 819	-4,3
Mellomstor (20-99 ansatte)	23 518	28 975	5 457	23,2
Stor (> 100 ansatte)	2 400	3 075	675	28,1
Troms				
Små (1-19 ansatte)	6 227	6 072	-155	-2,5
Mellomstor (20-99 ansatte)	778	1 000	222	28,5
Stor (> 100 ansatte)	57	83	26	45,6

Tabellen bruker NHO sin definisjon for inndeling av små, mellomstor og store virksomheter [NHO: Fakta om små og mellomstore bedrifter](#)

Sysselsatte i næringer

Tabell 10.3 Antall sysselsatte etter bosted i Troms og endring i antall sysselsatte innenfor Primærnæringen, sekundærnæringen og tertiærnæringen fra 4.kvartal 2015 til 4.kvartal 2023. SSB kildetabell 13472

	2015	2023	Endring antall	Endring prosent
Primærnæringer	2 768	3 191	423	15,3
Sekundærnæringer	12 967	13 886	919	7,1
Tertiærnæringer	68 790	72 127	3 337	4,9

Tabell 10.4 Antall sysselsatte etter bosted for de tre største primærnæringene i Troms per 4.kvartal 2015 og 4.kvartal 2023, og endring i antall og prosent over tid. SSB kildetabell 13470, 3-siffernivå

	2015	2023	Endring antall	Endring prosent
Jordbruk og skogbruk	445	385	-60	-13,5
Husdyrhold	698	581	-117	-16,8
Fiske og fangst	665	571	-94	-14,1
Akvakultur	510	1 155	645	126,5

Tabell 10.5 De ti største industrinæringene etter antall sysselsatte etter bosted per 4.kvartal 2023. SSB kildetabell 13470.

Næring	Antall sysselsatte
Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr	1 313
Reparasjon av metallvarer, maskiner og utstyr	514
Produksjon av bakeri- og pastavarer	330
Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer	223
Produksjon av plastprodukter	216
Produksjon av meierivarer og iskrem	215
Produksjon av jern og stål, samt ferrolegeringer	156
Produksjon av andre tekstiler	121
Produksjon av drikkevarer	119
Produksjon av varer av tre, kork, strå og flettematerialer	114

Tabell 10.6 Antall sysselsatte etter bosted og endring i antall sysselsatte innenfor sekundærnæring fra 4.kvartal 2015 til 4.kvartal 2023. SSB kildetabell 13470.

	2015	2022	Endring	%-endring
Bygge- og anleggsvirksomhet	6 576	7 288	712	10,8
Industri	4 306	4 636	330	7,7
Elektrisitet, vann og renovasjon	1 018	1 040	22	2,2
Bergverksdrift og utvinning	1 067	905	-162	-15,2

Tabell 10.7 Antall sysselsatte etter bosted og endring i antall sysselsatte innenfor tertiærnæringene for 4.kvartal 2015 til 4.kvartal 2023 i Troms fylke. SSB kildetabell 13470.

	2015	2023	Endring antall	Endring prosent
Helse- og sosialtjenester	21 434	22 585	1 151	5,4
Varehandel, reparasjon av motorvogner	10 159	10 020	-139	-1,4
Undervisning	9 014	9 525	511	5,7
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	7 559	7 857	298	3,9
Transport og lagring	4 879	4 656	-223	-4,6
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	3 839	4 341	502	13,1
Forretningsmessig tjenesteyting	2 988	3 556	568	19,0
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3 236	3 390	154	4,8
Personlig tjenesteyting	2 718	3 117	399	14,7
Informasjon og kommunikasjon	1 439	1 834	395	27,4
Finansiering og forsikring	893	835	-58	-6,5
Uoppgitt	627	432	-195	-31,1

Tabell 10.8. Antall sysselsatte etter bosted per sektor fra 4.kvartal 2015 til 4.kvartal 2023. SSB kildetabell 13472

	2015	2023	Endring	%-endring
Privat sektor	44 642	47 854	3 212	7,2
Offentlig sektor	39 883	41 350	1 467	3,7
Innad offentlig sektor				
Kommunal forvaltning	18 117	18 497	380	2,1
Statsforvaltningen	15 564	16 820	1 256	8,1
Offentlig eide foretak	4 029	3 739	-290	-7,2
Fylkeskommunal forvaltning	2 173	2 294	121	5,6

Privat næringsliv

Tabell 10.9. Verdiskapning fylkesfordelt per 2022. Tall i 1000 kr. Kilde: NOFIMA

Fylke	Verdiskapning (inkl. ringvirkninger)
Nordland	20 388 470
Vestland	19 952 118
Møre og Romsdal	15 528 993
Trøndelag	15 027 382
Troms	10 128 754
Finnmark	7 905 268
Rogaland	6 821 488
Viken	4 052 956
Agder	2 879 924
Innlandet	2 373 169
Oslo	2 062 195
Vestfold og Telemark	1 764 854

Tabell 10.10. Sysselsatte i kjernevirksomhet i sjømatnæringen og gjennom ringvirkninger for Troms fylke per 2022.

	Kjerneaktivitet	Ringvirkninger
Havbruk	1 122	1 758
Fiskeri	1 203	800
Slakting/Foredling Laks	764	796
Villfiskindustri	906	357
Salgselskaper Oppdrettsfisk	65	161
Salgselskaper Villfisk	24	59
Totalsum	4 084	3 931

Forskning og utvikling

Tabell 10.11. Utvikling i kostnader til egenutført FoU, FoU personal og FoU årsverk for Troms og Finnmark. SSB kildetabell 11145.

	2020	2021	2022
Norge (gjennomsnitt av fylkene)			
Kostnader til egenutført FoU (mill. kr)	3 352	3 559	3 950
Antall FoU-personale i alt	3 507	3 751	3 874
FoU-årsverk i alt	2 089	2 218	2 335
Troms og Finnmark			
Kostnader til egenutført FoU (mill. kr)	489	583	626
Antall FoU-personale i alt	587	819	703
FoU-årsverk i alt	338	406	386

Tabell 10.12. Utvikling i antall prosjekter og tildelinger av forskningsmidler fra forskningsrådet, Skattefunn og EU i Troms fylke.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Forskningsrådet						
Beløp(mill.)	679,0	738,9	750,3	761,6	722,5	792,0
Antall prosjekter	289	296	297	344	327	324
EU						
Beløp(mill.)	41,30	60	77,2	106,3	111,8	131,6
Antall prosjekter	54	74	89	93	104	107
Skattefunn						
Beløp(mill.)	80,4	68,4	47,4	49,3	55,7	52,5
Antall prosjekter	130	99	82	72	64	67

Kilde: [Forskningsrådet: Statistikk - Prosjektbanken](#)

Tabell 10.13. Utvikling i forskningsrådets tildelinger til næringslivet og prosjekter for Norge og Troms fylke.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Norge						
Beløp(mrd.)	1,5	1,5	1,6	2,2	2,1	2,2
Gjennomsnittlig beløp per fylke(mill.)	96,8	95,6	101,1	137,5	133,8	135,8
Antall prosjekter	1 476	1 459	1 566	1 640	1 479	1 322
Troms						
Beløp(mill.)	41,1	34	32,7	31,2	21,5	14,4
Antall prosjekter	29	31	26	33	21	30

Kilde: [Forskningsrådet: Statistikk - Prosjektbanken](#)

Tabell 10.14. Utvikling i tildelinger fra EU til næringslivet i Norge og Troms fylke.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Norge						
Beløp(mill.)	411,1	589	663,4	803,8	691,4	748,0
Gjennomsnittlig beløp per fylke(mill.)	21,6	31,0	34,9	42,3	36,4	39,4
Antall prosjekter	300	370	365	372	396	398
Troms						
Beløp(mill.)	1,9	3,6	4,1	7,7	9,9	9,4
Antall prosjekter	5	7	9	7	10	9

Kilde: [Forskningsrådet: Statistikk - Prosjektbanken](#)

Tabell 10.15. Utvikling i prosjekter og skattefradrag for Skattefunn for næringslivet i Norge og Troms

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Norge						
Gjennomsnittlig beløp per fylke(mill.)	343,6	339,1	242,4	304,8	273,5	272,6
Antall prosjekter på landsbasis	7 381	6 982	6 276	6 261	5 473	4 844
Troms						
Beløp(mill.)	80,4	68,4	47,7	49,3	55,7	52,5
Prosjekt	130	99	82	72	64	67

Kilde: [Forskningsrådet: Statistikk - Prosjektbanken](#)

Tabell 10.16. Utvikling tilskudd fra Klimasats til kommuner og fylkeskommunen i Troms/Finnmark fylke fra 2016 til 2023.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totale tilskudd	1 290 000	955 000	645 000	11 260 000	1 031 000	1 785 000	4 681 250	4 170 000
Antall prosjekt	4	3	1	8	5	7	5	5
Mottakere								
Troms fylkeskommune	v	v		v				
Troms og Finnmark fylkeskommune					v	v	v	
Tromsø kommune			v	v	v	v	v	v
Målselv kommune	v							
Lenvik kommune (opphørt 1.1.2020)	v			v				
Senja kommune (oppstart 1.1.2021)					v			
Lyngen kommune	v					v		
Kåfjord kommune		v			v			
Balsfjord kommune		v						v
Harstad kommune				v		v		v
Nordreisa kommune				v	v			
Skjervøy kommune						v		
Salangen kommune						v		

Kilde: [Miljødirektoratet: Klimasats – støtte til klimatiltak](#)